

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554” มีแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
4. แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง
5. แนวคิดเกี่ยวกับห้วคะแนน
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น พบว่ามีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็น ไว้หลายประการ ได้แก่

อุทัย หิรัญโต (2526, หน้า 80 - 81) ได้กล่าวว่า “ความคิดเห็นของคนมีระดับ คืออย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้ง และติดตัวไปเป็นเวลานาน และความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปไม่เป็นอย่างเฉพาะอย่างซึ่งมีประจำตัวของบุคคลทุกคนความคิดเห็นที่ไม่ลึกซึ้ง และเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่าง และมีอยู่เป็นเวลานานสั้น เรียกว่า “Opinion” เป็นความคิดเห็นเป็นประเภทหนึ่ง ที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่สลายตัวเร็ว”

พจนานุกรมทางการศึกษา (สิริพร บุญนันทน์, 2539, หน้า 6) กล่าวว่าความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูด การเขียนโดยมีพื้นฐานความรู้เดิม ตลอดจนประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น เป็นหลักในการแสดงความคิดเห็น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่งแต่การแสดงออกความคิดเห็นนั้นจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

ไอร์แซก (Isaak, 1981, p. 203) ให้ความหมายของความคิดเห็นคือ การแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบ ที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่วไปมีความหมายกว้างกว่า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 231) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์ หรือชั่งน้ำหนักว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

ประสิทธิ์ รัตนชวานนท์ (2543, หน้า 9) ได้สรุปว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการพูดหรือเขียน เกิดจากความรู้สึกภายใน ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียง เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม หรืออคติ อาจกล่าวในแง่หนึ่งว่า เจตคติความเชื่อ ค่านิยม หรืออคติ เป็นพฤติกรรมภายใน ซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยบุคคลอื่น นอกจากตัวของเขาผู้นั้นเอง แต่ความคิดเห็นเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดมีเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม หรืออคติอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมา ก็ไม่สามารถทราบได้ว่าเขามี เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยมหรืออคติอย่างไร

กู๊ด (Good, 1977, p. 169) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่า ความเชื่อการตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์หรือชั่งน้ำหนักความถูกต้องหรือไม่

เว็บสเตอร์ (Webster, 1983, p. 1254) ได้ให้ความหมายว่าความคิดเห็น คือความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอนหรือความรู้อันแท้จริงแต่จะตั้งอยู่ในจิตใจความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่น่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้จากคำจำกัดความความคิดเห็น และการให้ความหมายของความคิดเห็นของท่านทั้งหลาย

สถาบันราชภัฏราชนครินทร์ (2547, หน้า 51 - 53) กล่าวถึงความคิดไว้ว่า มนุษย์รู้จักคิดด้วยเหตุผลความคิดเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยอาศัยสิ่งอื่นหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะภาษา ซึ่งจะเ็นสื่อในสิ่งที่เราคิดหรือเป็นกิจกรรมอื่นที่ออกมาในรูปของการกระทำความคิดจึงมี

ส่วนสัมพันธ์กับการกระทำ และมีส่วนสัมพันธ์กับความจำ การลืม

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกของบุคคลทางอารมณ์ ความรู้สึก หรือความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยไม่ต้องมีหลักฐานยืนยันพิสูจน์เสมอไป นำไปสู่การแปลความหมาย หรือการคาดคะเน โดยอาศัยความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมขณะนั้นเป็นพื้นฐานแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ นอกจากนี้ความคิดเห็นยังอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และแสดงออกได้ทั้งทางบวก หรือทางลบก็ได้ ผ่านทางคำพูด การเขียน หรือเครื่องหมาย และสัญลักษณ์ การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาหาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ที่แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ และความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น

ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ และรัมมี (Remmers & Rimme, 1965, p. 43) ได้กล่าวว่าความคิดเห็น มี 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นเหล่านี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก
2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้เข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกันไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐาน ของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นได้มี นักวิชาการท่านผู้รู้เสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นดังนี้

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็น (จำเรียง ภาวจิตร, 2536, หน้า 248 - 249) ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ คือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่นความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น
2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกัน หรืออ้างอิงกันได้ เช่นประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ของบุคคลเหล่านี้ด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้น เป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาจะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ออสแกมป์ (Oskamp, 1977, pp. 119 - 133)

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคลซึ่งจะมีผลต่อการศึกษาเจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมากเป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือบุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดเห็นต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรงเป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเองทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับเช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำนมคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำนมหวานเย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อ น้ำนมที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์ตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็ก ๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายการให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) เป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็น หรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน Mass Media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่างๆ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการสื่อสารนั้น ๆ จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ข้างต้น

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542, หน้า 12 - 13) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ คุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการศึกษาทำให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น คนที่มีความรู้มากก็จะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยมและเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้กลุ่มบุคคลในสังคมหรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบต่องานซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีองค์ประกอบดังนี้

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อกลุ่มบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกันก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นได้

การวัดความคิดเห็น เบสท์ (Best, 1977, p. 171) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไป จะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มาก น้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่จะตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม และผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของคนในเวลานั้นการใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดแบบลิเคิร์ต (Likert) โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยมหรือไม่นิยม) เป็นข้อความเชิงบวก (Positive) หรือข้อความเชิงลบ (Negative)

วิเชียร เกตุสิงห์ (2541, หน้า 94 - 97) กล่าวว่า การใช้แบบสอบถามวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งน้ำหนักของความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับได้แก่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนนั้นขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นทางปฏิฐานหรือปฏิเสธ

การวัดความคิดเห็นสามารถวัดได้หลายแบบ (สุทธนู ศรีไสย์ และสุพจน์ บุญวิเศษ, 2547, หน้า 9 - 10) ดังนี้

1. Scaling Technique เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้วัดความคิดเห็น มี อยู่ 2 แบบคือ

1.1 วิธีของลิเคิร์ท (Likert Technique) ออกแบบและสร้างโดย ลิเคิร์ท เป็นมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scales) ประกอบด้วยประโยคต่าง ๆ ที่แต่ละประโยคของผู้ถูกทดสอบแสดงความรู้สึกออกมาแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบลิเคิร์ทนี้ สามารถใช้กับจำนวนข้อได้มาก สามารถครอบคลุมเนื้อหาที่น่าสนใจได้อย่างกว้างขวาง ถ้านำมาเปรียบเทียบกับวิธีวัดแบบอื่น ๆ

1.2 วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone Technique) วิธีนี้จะประกอบไปด้วยประโยคต่าง ๆ ประมาณ 10 - 20 ประโยคหรือมากกว่านั้น ที่ผู้ถูกทดสอบจะต้องแสดงระดับความคิดเห็นต่าง ๆ ที่กำหนดค่าเอาไว้คือ กำหนดเป็น Scale Value ซึ่งเริ่มต้นจาก 0.0 ถึง 11.0 คือ ประโยคที่ไม่พึงพอใจมากที่สุด เรื่อยไปจนถึงความรู้สึกเป็นกลาง ๆ (Natural Statement) ซึ่งอยู่ในระดับ 5.5 จนถึงระดับ 11.0 ซึ่งเป็นค่าสูงสุดที่เป็นประโยคพึงพอใจมากที่สุด

2. Polling Technique เป็นการหยั่งเสียงประชาชนคว่าหาชนมีความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ อย่างไรบ้าง ส่วนมากจะนำมาใช้กับการเลือกตั้งของพรรคการเมือง หรือที่ทำอะไรเกี่ยวกับประชาชน ผลของการหยั่งเสียงจะขึ้นอยู่กับวิธีการสุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้น ๆ ว่าจะออกมาในลักษณะใด

3. Questionnaire เป็นการใช้แบบสอบถามประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ดีหรือไม่ดี แบ่งการสอบถามออกเป็น 2 แบบ คือ

3.1 Fixed - Alternative Questions เป็นคำถามที่ถามเฉพาะเจาะจงไปแล้วให้ตอบตามเรื่องที่ถามเท่านั้น

3.2 Open - Ended Questions เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมแล้วนำความคิดเห็นหรือความรู้สึกของคนส่วนมากมาจัดกลุ่มว่าเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกอย่างไร

นาคม ชีรสุวรรณจกร (2541, หน้า 19) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปจะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งผลที่ได้รับจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำหรือมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่จะใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดย

ผู้ตอบจะเลือกคำตอบตามแบบสอบถาม

สรุป ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใด เรื่องหนึ่ง หรือเป็นการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยการพูด หรือการเขียน อาจจะถูกหรือผิดก็ได้ โดยอาศัยพื้นฐานจากความรู้ ประสบการณ์การทำงานหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ นอกจากนี้ความคิดเห็นยังอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและแสดงออกได้ทั้งทางบวก หรือทางลบก็ได้ หรือหากมีหลักฐานข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ปรากฏขึ้นมาก็ได้ บุคคลอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล เช่น ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อิทธิพลของผู้ปกครอง ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเป็นอยู่หรือได้ประสบมา สื่อมวลชนหรือสื่อต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นได้ และในการวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้อง มีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง การบอกถึงความคิดเห็นก็คือการแสดงให้เห็นถึงคำตอบที่แสดงเป็นจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อคำถามที่จะทำให้ใครก็ตามออกความคิดเห็นควรถามกันต่อหน้า และถ้าจะให้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งวิธีวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่จะใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์โดยผู้ตอบส่วนใหญ่จะเลือกคำตอบตามแบบสอบถาม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ความหมายของการตัดสินใจ

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ พบว่ามีผู้ให้ความหมายของการตัดสินใจ (Decision Making) ไว้หลายประการ ได้แก่

กรองแก้ว อยู่สุข (2537, หน้า 147) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การเลือกสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง หรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางที่มีอยู่วิธีการที่เลือกนั้นย่อมได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าถูกต้องเหมาะสมหรือดีที่สุดและตรงกับเป้าหมายขององค์การด้วย

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535, หน้า 185) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่าหมายถึงการเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือก โดยอาศัยทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกได้

กวี วงศ์พุด (2539, หน้า 61) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือกหลาย ๆ ทางและผู้นำต้องตัดสินใจด้วยหลักและเหตุผล เพื่อใช้เป็น

แนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2542, หน้า 106) ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่าเป็นการเลือกดำเนินการหรือไม่ดำเนินการที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเลวที่สุดจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง

สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึงการพิจารณาโดยใช้ข้อมูลหลักการและเหตุผลวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน ในการหาทางเลือกที่ดีที่สุด ว่าวิธีการที่เลือกนั้นถูกต้อง และเหมาะสมหรือดีที่สุดจากหลายๆทางเลือกที่สามารถตอบสนองเป้าหมายขององค์การหรือความต้องการของผู้เลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการตัดสินใจ

การตัดสินใจต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ (ภัทรวิทย์ แก้วประดับ, 2545, หน้า 9) คือ

1. ตัวผู้ตัดสินใจ โดยผู้ตัดสินใจมีความสามารถในการประเมินคุณค่า ประโยชน์หรือความสำคัญของทางเลือกแต่ละอย่าง
2. ทางเลือก ผู้ตัดสินใจจะต้องเผชิญหน้ากับทางเลือกหลายทาง (ถ้ามีทางเลือกทางเดียวไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ) ซึ่งถ้าไม่มีทางเลือกก็ไม่ต้องเลือก
3. ผลของทางเลือกในอดีตซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกซึ่งการเลือกแต่ละอย่างแตกต่างกันและไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

ประเภทของการตัดสินใจ

จำนง พรายเข้มแข (2529, หน้า 25 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 16)

แบ่งประเภทของการตัดสินใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การตัดสินใจรายบุคคล เป็นการตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว บุคคลอาจขอคำแนะนำจากผู้อื่น แต่ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นเพียงผู้เดียว
2. การตัดสินใจของกลุ่ม เป็นการตัดสินใจที่มีคนหลายคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการกระจายความรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกว่ามีผลลัพท์เกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น ๆ เป็นความผิดของกลุ่ม

การตัดสินใจแบ่งตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ 3 ประเภท (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2535, หน้า 185 - 186) ได้แก่

1. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว โดยเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียงพอ และทราบถึงผลของทางเลือกแต่ละทางเลือกอย่างแน่นอน ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ตัดสินใจจะพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์สูงสุด

2. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง คือการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่แน่นอนน้อยกว่าการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน แต่ยังคงคาดคะเนความเป็นไปได้อยู่บ้าง ทั้งนี้ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกแตกต่างกันอันเนื่องมาจากปัจจัยบางอย่างที่ไม่แน่นอน

3. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนเป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นได้เลยหรือกล่าวว่าเป็นสถานการณ์ที่มีคืบคลานทั้งนี้เพราะผู้ตัดสินใจในสถานการณ์นี้จะไม่มีโอกาสทราบผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือกเนื่องจากไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่เพียงพอ ไม่มีโอกาสที่ทราบความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น และมีตัวแปรอื่นที่ควบคุมไม่ได้ด้วย ดังนั้นการตัดสินใจในสถานการณ์เช่นนี้จึงไม่อาจเลือกโดยใช้ทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดได้ ผู้ตัดสินใจต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

กระบวนการหรือขั้นตอนการตัดสินใจ

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535, หน้า 187 - 194) แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การตระหนักในปัญหา (Problem Recognition) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ เพราะถ้าไม่มีการยอมรับว่าเกิดปัญหาขึ้นในหน่วยงานการตัดสินใจคงไม่เกิดขึ้น
2. การระบุและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (Identifying and Analyzing Problem) ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารต้องพยายามแยกแยะปัญหา และค้นหาสาเหตุของปัญหานั้นให้ได้
3. การแสวงหาทางเลือก (Developing Alternative Solution) ในการแสวงหาทางเลือกนั้น ผู้เลือกต้องหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหา และอยู่ในขอบเขตที่ต้องการให้มากที่สุด เพราะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จะทำให้ผู้เลือกมองเห็นแนวทางเลือกในการตัดสินใจแก้ปัญหา
4. การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives) เป็นการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกแต่ละทางเลือกในแง่ที่ว่า หากนำไปใช้จะสามารถแก้ปัญหาได้เพียงใดหรือก่อให้เกิดผลมากน้อยเพียงใดทางเลือกทางใดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งนี้เพื่อช่วยลดความยุ่งยากในการตัดสินใจ
5. การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Selection the Best Solution) เมื่อมีการประเมินทางเลือกระบุปัญหาไว้ชัดเจนและจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกต่าง ๆ แล้วทำให้การตัดสินใจเลือกง่ายขึ้น การตัดสินใจเลือกทางเลือกควรเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์ตอบแทนสูงสุดโดยคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ด้วย

5.1 บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ทางเลือกนั้นบรรลุจุดหมายหรือไม่

5.2 การตัดสินใจนั้นแสดงถึงประสิทธิผลสูงสุดหรือไม่และให้ประโยชน์ตอบแทนสูงสุดหรือไม่

5.3 การตัดสินใจนั้นนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

6. การนำทางเลือกไปปฏิบัติ (Implementing) เมื่อผู้ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดแล้ว ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจนั้นมีประสิทธิภาพจนกว่าจะได้นำการตัดสินใจนั้นมาปฏิบัติให้บังเกิดผล และให้ประโยชน์ตอบแทนสูงสุด

7. การติดตามผล (Evaluation the Results) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงและเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ หากมีปัญหาแทรกซ้อนขึ้นมาก็จะแก้ไขได้ทันที่

ดิน ปรัชญพฤทธิ์ (2542, หน้า 106) อธิบายขั้นตอนของการตัดสินใจไว้ดังนี้

1. การทำความเข้าใจในปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ
2. การรวบรวมข่าวสารและข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ
3. การวิเคราะห์ข่าวสารและข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ
4. การเลือกปฏิบัติที่ดีที่สุดเพียงทางปฏิบัติเดียว
5. การดำเนินการให้เป็นไปตามผลของการตัดสินใจ
6. การติดตามและประเมินผลของการดำเนินการ

ไซมอน (Simon, 1971, pp. 40 - 41 อ้างถึงใน วริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 18) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจมีด้วยกัน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การค้นหาข่าวสาร (Intelligent Activity) ได้แก่ การดำเนินการค้นหาข้อมูลข่าวสาร และ รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
2. กิจกรรมการออกแบบ (Design Activity) เป็นการดำเนินการค้นหาและวิเคราะห์ทางเลือกต่าง ๆ ที่อาจเป็นทางออกของการตัดสินใจในประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการตัดสินใจนั้น ๆ
3. กิจกรรมการเลือก (Choice Activity) เป็นขั้นตอนการดำเนินการตัดสินใจเลือกทางเลือกหนทางใดหนทางหนึ่งจากบรรดาทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้ค้นหามาแล้วในกิจกรรมการออกแบบ และเป็นหนทางที่สามารถเป็นไปได้
4. ประเมินและทบทวน (Review Activity) เป็นขั้นตอนของการทบทวนและประเมินผลถึงหนทางเลือกที่ได้เลือกแล้ว

วิธีการในการตัดสินใจ

วิธีการในการตัดสินใจมีหลายวิธี (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2535, หน้า 187 - 194) ดังนี้คือ

1. วิธีการต่าง ๆ ทั่วไปในการตัดสินใจ

- 1.1 ตัดสินใจโดยอาศัยประสบการณ์ ถือว่าเป็นเรื่องปกติและทำกันเป็นประจำ
- 1.2 การตัดสินใจโดยการสังเกต ถือเป็นการศึกษาและหาแนวทางของแต่ละบุคคลที่จะสนใจในสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาประมวลประกอบการตัดสินใจ
- 1.3 ตัดสินใจโดยการลองผิดลองถูก การลองผิดลองถูกทำให้เราจดจำได้รวดเร็วแต่บางครั้งต้องใช้งบประมาณสูง
- 1.4 ตัดสินใจโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องที่ดีเพราะมีการตั้งสมมติฐาน มีการวิจัยค้นคว้าอย่างเป็นระบบ บางครั้งอาจจำเป็นต้องทดลองในห้องปฏิบัติการ

2. วิธีการใหม่ ๆ ในการตัดสินใจ

2.1 เดลฟาย เทคนิค (Delphi Technique) วิธีนี้อาจใช้เวลาและบุคคลมาก โดยเริ่มจากการจัดกลุ่มให้มีผู้เชี่ยวชาญชำนาญการเฉพาะเรื่องที่จะตัดสินใจประมาณ 5 - 10 คน แต่ละคนต้องได้รับปัญหาทำให้เกิดการตัดสินใจในขั้นแรก ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะต้องเลือกทางเลือกที่คิดว่าเหมาะสมแล้วส่งให้ศูนย์กลางได้รับทราบ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเลือกอย่างไร ขึ้นต่อไปคือการเปลี่ยนทางเลือกที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนส่งมาให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทราบว่าคนอื่นคิดอย่างไร จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นเสนอทางเลือกใหม่ จนถึงจุดที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่าทางเลือกที่เหมาะสมควรเป็นเช่นไร

2.2 ฮีริสติกเทคนิค (Heuristic Technique) มีขั้นตอนคือ การแยกแยะประเภทของปัญหาการแยกแยะปัญหาใหญ่ ๆ ออกเป็นปัญหาย่อย และนำเทคนิคการแก้ปัญหามาใช้ซึ่งบางปัญหาจะตัดสินใจเพียงครั้งเดียว โดยการใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยเราสามารถจัดการลักษณะปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อพิจารณาส่วนประกอบของปัญหา ถ้าหากจะพิจารณาโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ อาจเป็นการซับซ้อน แต่เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้รวดเร็ว ดังนั้นการนำวิธีนี้มาประยุกต์ในการแก้ปัญหาก็จำเป็นต้องมีคอมพิวเตอร์ช่วยแก้ปัญหาย่อย ๆ ในปัญหาใหญ่เพื่อที่จะสรรหาวิธีการที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจงในแต่ละปัญหา

ลักษณะของผู้ตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของผู้ตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพมีดังนี้ (ภัทรวิทย์ แก้วประดับ, 2545, หน้า 17)

1. ค้นหา รวบรวมข้อมูลและสถิติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและทันต่อเหตุการณ์
2. วิเคราะห์และประเมินข้อมูล เพื่อความแน่ใจไปได้ในการตัดสินใจ
3. อย่างมองอะไรด้านเดียว ผู้นำต้องมองการณ์ไกล มองกว้าง มองลึก นึกถึงอนาคตเป็น

ที่ดัง

4. ต้องมีความกล้าและใจป้ำ กล้าได้กล้าเสีย ตามโอกาสหรือสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

5. เลือกจังหวะการตัดสินใจที่เหมาะสม
6. การตัดสินใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเทศะ มีการยืดหยุ่นได้
7. ต้องมีการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพ

สูงสุด

8. ต้องมีการติดตามและประเมินผลการตัดสินใจ เพื่อจะสามารถใช้เป็นแนวทางในโอกาสต่อไป

อุปสรรคในการตัดสินใจ

อุปสรรคในการตัดสินใจมีสาเหตุหลายประการ (ภักทวดี แก้วประดับ, 2545, หน้า 18)

คือ

1. แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด เนื่องจากการมองปัญหาเพียงผิวเผิน ไม่ได้พิจารณาปัญหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. เอาประสบการณ์มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ อาจผิดพลาดเพราะสถานการณ์แวดล้อมต่างกัน

3. ไม่พยายามคิดหาทางเลือกมาก ๆ และเลือกทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลับหาวิธีที่ง่ายและสะดวก

4. มุ่งแต่ผลดีและผลเสียขั้นสุดท้าย มิได้พิจารณาส่วนย่อยของแต่ละปัญหา

5. สิ้นนึกถึงวัตถุประสงค์ขององค์การที่มีอยู่หลายประการ มักตัดสินใจโดยคิดถึงแค่วัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง มิได้พิจารณาว่าจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์อื่นขององค์การอย่างไรบ้าง

6. เมื่อมีปัญหที่หาทางแก้ไขไม่ได้นานเข้า ก็เลยเลิกความคิดที่จะแก้ไขปัญหานอกจากนี้แล้วลักษณะของการตัดสินใจของบุคคลในสังคมนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือตัวแปรที่อยู่เบื้องหลังดังกล่าวอาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นมูลจูงใจ (Motivation Factors) และปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ทั้งทางสังคมและส่วนตัวและการตัดสินใจนั้น ๆ อาจจะเป็นแบบที่ใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล (Emotional Decision Making) หรือแบบที่ใช้หลักเหตุผลประกอบในการตัดสินใจ (Rational Decision Making) หรืออาจจะเป็นไปทั้งสองแบบรวมกัน

สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึงการพิจารณาเลือกทางใดทางหนึ่งโดยใช้ข้อมูลข่าวสาร หลักการและเหตุผล นำมาวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากหลาย ๆ ทางเลือก ที่สามารถตอบสนองเป้าหมายขององค์การ หรือความต้องการของผู้เลือกได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยองค์ประกอบในการตัดสินใจจะประกอบไปด้วยตัวผู้ตัดสินใจ ทางเลือก และผลของทางเลือก การตัดสินใจเป็นกระบวนการในการเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ

ซึ่งภายในกระบวนการทางเลือกต่าง ๆ นั้น มีสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบางประการ เช่น เทคนิควิธีลดจำนวนทางเลือกลงให้เหลือทางเลือกเพียงทางเดียวทำให้การตัดสินใจเลือกง่ายขึ้นอาจจะต้องมีข้อมูลข่าวสารจากสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์นั้น สำหรับการตัดสินใจวิเคราะห์แนวทางต่าง ๆ ที่น่าจะนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้นหลักของการตัดสินใจไม่ใช่จะสิ้นสุดที่การเลือก แต่ควรจะสิ้นสุดเมื่อได้นำการตัดสินใจนั้นมาปฏิบัติให้บังเกิดผล และให้ประโยชน์ตอบแทนสูงสุด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและรัฐบาล (กรมการปกครอง, 2535, หน้า 5)

วัชร ไซสาร (2545, หน้า 44 - 100) ให้ความหมายของการเลือกตั้งว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุนให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยประชาชน จะเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเองสนใจ ด้วยความคาดหวังว่า ผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกจะนำนโยบาย และอุดมการณ์ของตน และของพรรคการเมืองไปบริหารประเทศ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ และของประชาชน

กระบวนการเลือกตั้งเป็นกลไกที่สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นวิธีหนึ่งของการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยเป็นการชี้ให้เห็นเจตนารมณ์ทั่วไปของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ โดยสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบการปกครองวิธีดำเนินการปกครองและระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของตนเองได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเลือกตั้งไว้ (สุทธรุ ศรีไสย์ และสุพจน์ บุญวิเศษ, 2547 หน้า 21) ดังนี้

1. ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงการบริการสาธารณะในประเทศของตน โดยเสมอภาค
2. เจตจำนงของประชาชนจะเป็นมูลฐานแห่งอำนาจอธิปไตยและการแสดงเจตจำนงนั้นจะต้องมีการแสดงออกทางการเมืองเลือกตั้งตามกำหนดเวลาอย่างแท้จริงโดยจะอาศัยการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระและการออกเสียงเลือกตั้งทั่วไปอย่างเสมอภาคในทำนองเดียวกัน
3. ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน จะเป็นโดยตรงหรือโดยผ่านผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งก็ได้

การเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการออกเสียงลง

คะแนนตามความเห็นของตนเองโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยในการบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมดมีสิทธิตามที่ได้รับการมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลเพื่อดำเนินการบริหารและปกครอง (ชนกรณ ว่องไว, 2548, หน้า 12)

สรุปได้ว่า การเลือกตั้ง คือ กิจกรรมหรือกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยการให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในการเลือกสรรผู้ปกครองเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง โดยการใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เข้าไปเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตย ในการบริหารกิจการของประเทศ ในการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ โดยมีความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือก จะนำนโยบายและอุดมการณ์ของตน และของพรรคการเมืองที่ได้กล่าวไว้ในกาหาเสียงเลือกตั้งไปบริหารประเทศ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ และผลประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชนมีอิสระทางความคิด ในการคัดเลือกเป็นการเชื่อมโยงเจตจำนงของประชาชนเข้ากับ นโยบายสาธารณะและสิทธิที่จะเข้าถึงการได้รับบริการสาธารณะโดยเสมอภาค

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จะต้องมีการออกเสียง (สุทนต์ ศรีไสย์ และ สุพจน์ บุญวิเศษ, 2547, หน้า 21 - 22) ดังปรากฏในปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21 ซึ่งเป็นกลไกในการเลือกตั้งผู้ปกครองรัฐ หรือรัฐบาลที่จะมาทำการปกครอง เป็นการเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนเข้ากับ นโยบายสาธารณะ และสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ผู้ปกครองและระบอบการปกครอง รวมทั้งการเกิดการระดมพลชนเข้าสู่ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นส่วนให้เกิดการบูรณาการทางการเมือง

การเลือกตั้ง (Election) มีความหมาย และความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย และความสำคัญของการเลือกตั้งไว้หลายประการ (กรมล ทองธรรมชาติ, 2514: สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527; สมบัติ จันทรวงศ์, 2530) สรุปได้ดังนี้

1. การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในสภาและคณะรัฐบาล เป็นการระดมประชาชนเข้าสู่ระบอบการปกครองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรูปแบบการปกครอง และตัวผู้ปกครอง

2. การเลือกตั้งเป็นการเชื่อมโยงอำนาจของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ เป็นกระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองที่สำคัญ เปิดโอกาสให้องค์กรทางการเมืองต่าง ๆ เข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกแนวนโยบายและทางออกให้กับสังคม

3. การเลือกตั้ง เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการเลือกสรรผู้ปกครองเข้ามาทำหน้าที่ ในการปกครองประเทศเป็นการสืบทอดอำนาจทางการเมืองโดยสันติวิธีลดความตึงเครียดทางการเมืองและสังคม ก่อให้เกิดบูรณาการของชาติ

การเลือกตั้งที่ใช้อยู่ในประเทศไทยทุกวันนี้เป็นระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทน (Representative Democracy) ได้แก่การให้สิทธิพลเมืองทุกคนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนในรัฐสภาและมติหรือการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐสภาถือว่าเป็นความต้องการหรือสอดคล้องกับเจตจำนงของประชาชน (สุขุม นวลสกุล, 2519, หน้า 8)

การเลือกตั้งเป็นการยอมรับในอำนาจของประชาชนและประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาในความสามารถของตนเองที่สามารถเลือกผู้แทนเลือกวิธีการดำเนินการปกครองเพื่อประโยชน์ของตนเอง ซึ่งมีความสำคัญ (เสริม อุ่นชู, 2548, หน้า 9 - 10) สรุปได้ดังนี้

1. เป็นกลไกของประชาชนที่แสดงออกถึงเจตจำนง หรือความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเป็นการสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้น

2. การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยสันติวิธี

3. เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับสถาบันทางการเมือง ซึ่งการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะสะท้อนให้เห็นทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐบาล

4. เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตย ช่วยลดความรุนแรงทางการเมือง การปฏิวัติ รัฐประหาร เมื่อการเมืองเกิดวิกฤตการณ์

4.1 ทำให้เกิดการบูรณาการทางการเมือง

4.2 เกิดการกล่อมเกลາทางการเมือง และนำไปสู่วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture)

กล่าวโดยรวมแล้ว การเลือกตั้งมีความสำคัญในด้านของการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการเรียกร้อง และสนับสนุนทางการเมืองก่อให้เกิดการเมืองโดยสันติวิธีและเกิดการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับสถาบันทางการเมือง

การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ต้องเป็นการเลือกตั้งที่ให้สิทธิกับพลเมืองทุกคน โดยเสมอภาคกัน หมายถึงบุคคลทุกคนเมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแล้ว

ต่างก็มีสิทธิคนละ 1 เสียงเท่ากัน ความสำคัญของการเลือกตั้งมีผลทางการเมืองที่สำคัญ คือสามารถกำหนดผู้ที่เข้าหรือออกจากการดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง นอกจากนี้การเลือกตั้งยังก่อให้เกิดความสำคัญทางการเมือง (ธนกรณ์ ว่องไว, 2548, หน้า 13) ดังนี้

1. สร้างความชอบธรรมให้แก่การปกครองทำให้การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้ปกครองเป็นไปอย่างสันติทำให้รัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลในนามประชาชนเพราะได้รับความยินยอมให้เข้าปฏิบัติหน้าที่จากประชาชน

2. ทำให้ประชาชนผู้อยู่ใต้การปกครองเกิดความผูกพันกับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ตนเลือกขึ้นไป และทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีส่วนในการปฏิบัติตามนโยบายนั้น อีกทั้งรัฐบาลพอที่จะเรียกร้องให้ประชาชนและเพื่อประชาชนได้

3. เป็นกลไกเชื่อมโยงสะท้อนทัศนคติของสาธารณชนต่อนโยบายของรัฐบาลและกำหนดแนวทางของนโยบายการบริหาร

อย่างไรก็ตามความสำคัญของการเลือกตั้งไม่ใช่เพียงเพื่อเลือกให้ได้ตัวแทนของราษฎรเท่านั้น แต่อยู่ที่การเลือกเพื่อให้ได้ผู้แทนที่ดีเข้าไปใช้สิทธิใช้เสียงแทนราษฎร อันจะเกิดผลกระจายความสุขไปยังคนในสังคมอย่างทั่วหน้า

กิจกรรมเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนของกระบวนการทางการเมืองและเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเลือกตั้งมีคุณค่าต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่งดังที่ประเทศต่าง ๆ จึงได้พยายามจัดให้มีการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องเพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศของตนเป็นประเทศประชาธิปไตยแม้แต่ประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกเมื่อประชาชนต้องการเสรีภาพในการปกครองตนเองมากขึ้นข้อเรียกร้องทางการเมืองประการแรกที่เกิดขึ้นคือการขับไล่พรรครัฐบาลที่คอมมิวนิสต์จัดตั้งขึ้น และให้มีการเลือกตั้งตัวแทนที่มาจากประชาชน เพื่อไปทำหน้าที่จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศตามเจตนารมณ์ของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริงต่อไป ดังนั้นหัวใจของการเลือกตั้งคือการได้มาซึ่ง “ผู้แทนราษฎร”

บทบาทสำคัญของการเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาจากความหมายของการเลือกตั้งแล้ว จะเห็นว่าการเลือกตั้งมีบทบาทสำคัญ 2 ประการ (ธนกรณ์ ว่องไว, 2548, หน้า 13) คือ

1. บทบาทของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้บริหาร

2. บทบาทการบริหารกิจการของประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการแสดงออก ซึ่งเจตนารมณ์และการสนับสนุนของประชาชน ซึ่งจะทำให้ระบบการเมืองและคณะ

ผู้บริหารได้รับการยกย่องอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการเลือกตั้ง อรรถนุ โจมจตุรงค์ (2549, หน้า 24 อ้างถึงใน วารัณยา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 40)

1. ประชาชนจะได้ผู้แทนซึ่งเป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่
2. ได้รับการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์
3. การเลือกตั้งช่วยส่งเสริมให้คนมีความรู้ความสามารถเข้ามาสู่การเมือง ซึ่งขึ้นอยู่กับประชาชนว่าจะเลือกคนดีจริง ๆ เข้ามาหรือไม่
4. การเลือกตั้งช่วยส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย
5. การไปเลือกตั้งเป็นการทำหน้าที่ของพลเมืองดี
6. การเลือกตั้งช่วยลดความขัดแย้ง เช่น ถ้าเกิดปัญหาในการบริหารประเทศมีความขัดแย้งในพรรคร่วมรัฐบาล ก็จะใช้วิธียุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่
7. การเลือกตั้งช่วยสร้างบูรณาการทางการเมือง
8. การเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญมาก
9. การเลือกตั้งนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงผู้นำอย่างสันติ

ประเภทของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งโดยทั่ว ๆ ไป แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, คู่มือการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554)

1. การเลือกตั้งทั่วไป (General Election) เป็นการเลือกตั้งใหญ่ทั่วประเทศ เช่น การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 หรือการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554
2. การเลือกตั้งซ่อม (By - Election) กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่าง ๆ ตาย ลาออก หรือขาดคุณสมบัติ
3. การเลือกตั้งซ้ำ (Re - Election) จะทำในกรณีการเลือกตั้งครั้งแรกไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมหรือเกิดปัญหาในการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะบรรลุจุดมุ่งหมาย และมีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องว่า ได้ดำเนินไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยและถือเป็นฐานที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครอง จะต้องดำเนินไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล (หยุด แสงอุทัย, 2531, หน้า 10 - 16) ดังนี้

1. หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง หมายความว่า การเลือกตั้งต้องกระทำโดยเสรี ไม่มีการบังคับกดขี่จ้างวานหรือใช้อิทธิพลใด ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะคอยเฝ้าดูแลและดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรีปราศจากการบีบบังคับข่มขู่ด้วยประการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นใช้อำนาจเงินจ้างหรือใช้อิทธิพลบีบบังคับ รัฐเองก็ต้องไม่กดขี่ จ้างวาน หรือใช้อิทธิพลบังคับให้ราษฎรไปเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่ปราศจากอิสระผู้ปกครองจะอ้างว่าตนมีอำนาจโดยชอบธรรมไม่ได้

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา หมายความว่า เมื่อเลือกตั้งไปแล้ว ก็ต้องเลือกตั้งใหม่อีกโดยมีการกำหนดระยะเวลาแน่นอน เช่น 4 ปี 6 ปี เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรว่า ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงตัวผู้แทนราษฎรคนเดิมหรือเลือกสมัครรับเลือกตั้งคนใหม่และเพื่อให้ประชาชนสามารถควบคุมผู้แทนของตนได้

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหมายความว่า หลักการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์เป็นไปตามตัวบทกฎหมายที่ตั้งไว้ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง ปราศจากการใช้อิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม และอำนาจหน้าที่ในการบีบบังคับซื้อคะแนนเสียงวิธีการที่ จะทำให้การเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งอย่างแท้จริง คือ

3.1 จัดให้ราษฎรจัดการเลือกตั้งของตนเองให้มากที่สุดโดยการให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เช่น เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นกรรมการตรวจนับคะแนน เป็นต้น

3.2 จัดให้มีวิธีการคัดค้านการเลือกตั้ง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป หมายความว่า การให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยที่ทุกคนมีโอกาสที่จะใช้สิทธิหน้าที่ในการออกเสียงของตนไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษเนื่องจากเพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ฐานะที่ประชาชน ผู้นั้นไม่ขาดคุณสมบัติ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งของไทยที่สำคัญ 7 ประการ (ประมวล ท้องธรรมนูญ, ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, สมบูรณ์ สุขสำราญ, 2531, หน้า 10 - 13) คือ

4.1 อายุ ประเทศต่าง ๆ มักจะกำหนดอายุขั้นต่ำของการมีสิทธิเลือกตั้งไว้ 18 ปี หรือ 20 ปี

4.2 ความเป็นพลเมือง หมายถึงการเป็นสมาชิกรัฐหนึ่ง ๆ และเป็นสมาชิคนั้นนำมาซึ่งสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง

4.3 การมีถิ่นที่อยู่ หมายถึง การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการมีถิ่นที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้ง

4.4 การรู้หนังสือ เงื่อนไขนี้ไม่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

4.5 คุณสมบัติเกี่ยวกับความประพฤติ หมายถึง การจำกัดสิทธิบุคคลบางประเภทที่มี

ความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงจนถูกศาลตัดสินลงโทษ หรือตัดสิทธิในการเลือกตั้ง

4.6 คุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ของจิตใจ ประเทศต่าง ๆ มักจะไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่บุคคลที่มีความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ เช่น คนวิกลจริตไม่สมประกอบ

4.7 คุณสมบัติเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมบางประการ เช่น นักพรต นักบวช ซึ่งสังคมถือว่าไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะจะไม่เป็นผลดีต่อสถานภาพของตัวเอง

5. หลักการใช้สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค หมายความว่า การมีสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชนมีความสำคัญและได้รับการยอมรับ โดยเท่าเทียมกันไม่ว่าผู้เลือกตั้งจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร หลักการที่ใช้เป็นมาตรการในการให้ความเสมอภาค คือ การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่ง ๆ มีคะแนนเสียงเพียงหนึ่งคะแนน (One Man One Vote) และคะแนนเสียงทุกคะแนนมีความสำคัญและมีน้ำหนักเท่าเทียมกัน

6. หลักการลงคะแนนลับ หมายความว่าสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะได้รับการพิทักษ์ปกป้องในการออกเสียงคะแนนลับ โดยที่ผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนเลือกใคร ถือว่าการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นเอกสิทธิ์ของผู้เลือกตั้งโดยเด็ดขาดปราศจากการขู่บังคับจากอิทธิพลใด ๆ ที่มีผลต่อเสรีภาพและความปลอดภัยของผู้เลือกตั้งซึ่งจะกระทำโดยวิธีให้เอาบัตรลงคะแนนเสียงหย่อนใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งเอง

7. หลักการวิธีการลงคะแนนเสียงอิสระอย่างอื่น หมายความว่า การที่จะไม่ใช้วิธีการลงคะแนนเสียงโดยลับดังกล่าวแล้ว ก็ต้องใช้วิธีการลงคะแนนเสียงอย่างอิสระอย่างอื่น ๆ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ ส.ส.

คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ (ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554)

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
3. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็น สส. หรือ สว.
4. เป็นสมาชิกพรรคการเมือง พรรคหนึ่งพรรคใดเพียงพรรคเดียว นับถึงวันสมัครเป็นเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่า 90 วัน (การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งนี้เป็นกรณีขุบสภาผู้สมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 30 วันนับถึงวันเลือกตั้ง)
5. ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตรับเลือกตั้งต้องมีลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้
6. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า

5 ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

7. เคยเป็น สส. ของจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

8. เป็นบุคคลที่เกิดในจังหวัดที่รับสมัครเลือกตั้ง

9. เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา

10. เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัด ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปี

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ (งานการเลือกตั้ง, ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554)

1. ผู้มีสัญชาติไทย (ถ้าแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง
4. ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้
 - 4.1 เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - 4.2 อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
 - 4.3 ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - 4.4 วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ประเภทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ ส.ส. แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2554

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นไว้ดังต่อไปนี้ มาตรา 93 สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยเจ็ดสิบห้าคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบห้าคน

1. สส. แบบแบ่งเขต คือ แบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ ออกเป็น 375 เขต ในแต่ละเขตเลือกตั้งมี สส. ได้ 1 คน รวมทั้งประเทศจะมี สส. ได้ทั้งหมด 375 คน เช่น ราษฎรทั้งประเทศจำนวน 63,878,267 ล้านคน หากด้วย 375 ก็จะได้อำเภอรายการ 170,342 คน ต่อ ส.ส. 1 คน

หลักการนี้มาจากเหตุผลที่ว่าแต่ละเขตเลือกตั้งควรมี ส.ส.จำนวนเท่าเทียมกัน โดยประชาชนหนึ่งคนมีหนึ่งเสียงเท่ากัน มีความเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ใด หรือจะยากดีมีจนเป็นชาวไร่ ชาวนา หรือเศรษฐีก็มีสิทธิที่เท่าเทียมกัน การลงคะแนนเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่งเขตให้ทำเครื่องหมาย x กากบาทเลือกได้เพียงหมายเลขเดียวหรือเบอร์เดียว ดังที่เรียกว่า “เขตเดียวเบอร์เดียว”

2. สส. แบบบัญชีรายชื่อ คือ สส. ที่มาจากการเลือกตั้งในแบบบัญชีรายชื่อ โดยพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อจะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัคร ไว้เพียงบัญชีเดียวเรียงลำดับจำนวนไม่เกิน 125 รายชื่อ รายชื่อใครจะอยู่ลำดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับแต่ละพรรคจะดำเนินการ การเลือกตั้งแบบนี้ ถือประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง หมายถึงทั้งประเทศจะมีผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อชุดเดียวกัน

การลงคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย x กากบาท เลือกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคเดียว ได้เพียงหมายเลขเดียวหรือเบอร์เดียว นั่นก็หมายถึงผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตัดสินใจ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อในสังกัดของพรรคการเมืองที่ชื่นชอบนั่นเอง ส่วนที่ว่าพรรคใดจะได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใดก็ขึ้นกับว่าพรรคนั้น ๆ จะได้รับคะแนนเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใดโดยผู้ที่ได้รับเลือกตั้งต้องมาจากบัญชีรายชื่อเรียงตามลำดับจนกว่าจะครบจำนวน ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองได้รับ โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

วิธีคำนวณจำนวน ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือกตั้ง

การคำนวณจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือกตั้ง มีดังนี้ (ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554)

1. นำจำนวนคะแนน ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองทุกพรรครวมกัน
2. ผลลัพธ์ตามข้อ 1 หาคำด้วยจำนวนส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ 125 คน
3. ผลลัพธ์ตามข้อ 2 ไปหารคะแนน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ก็จะได้จำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรค
4. ตามข้อ 3 ถ้ายังไม่ได้ครบ 125 คนให้ดูว่าพรรคการเมืองใดมีเศษเหลือมากที่สุดไล่ไปพรรคการเมืองที่มีเศษรองลงไปเรื่อย ๆ จนครบ 125 คน เช่น

$$\text{คะแนนรวมของทุกพรรคการเมือง} = \text{คะแนนเฉลี่ย} / \text{ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 1 คน}$$

125

พันธะสัญญาของพรรคการเมืองว่าด้วยความร่วมมือในการเลือกตั้ง ส.ส. 2554

(หัวหน้าพรรคการเมือง ได้ร่วมลงนาม เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2554)

1. มีบั๊กรนำสถาบันพระมหากษัตริย์ มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงในการเลือกตั้ง
2. จะปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ อันเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด
3. จะไม่ใช่กลไกของรัฐ หรือทรัพยากรของรัฐ มาเป็นประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง
4. จะหาเสียงเลือกตั้งโดยสันติวิธี ไม่ข่มขู่ คุกคาม คู่แข่งขันด้วยวิธีการใด ๆ และไม่ใช่วิธีการรุนแรงในการหาเสียงเลือกตั้ง
5. จะยอมรับผลการเลือกตั้ง ตามที่ประชาชนได้แสดงเจตนารมณ์ในการเลือกตั้งอย่างจริงใจ

สรุปได้ว่า การเลือกตั้ง คือกระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไปเป็นตัวแทนของตนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการเชื่อมโยงเจตจำนงของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ เปิดโอกาสให้องค์กรทางการเมืองได้กระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกแนวนโยบายและทางออกให้ กับสังคม ที่สำคัญคือ การสร้างความชอบธรรมให้แก่การปกครอง เพื่อให้ได้รัฐบาลที่เป็นรัฐบาลในนามประชาชน เป็นวิธีที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นได้เข้ามาใช้อำนาจในการบริหารประเทศ การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่กล่าวว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาลของผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัด เป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วย การลงคะแนนเสียงอย่างทั่วถึง ถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่านั้น โดยกระทำการเป็นการลับด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อที่จะประกันให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี” ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554 ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศจำนวน 375 เขต มี ส.ส. ได้ทั้งหมด 375 คน และแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 125 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 500 คน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์สุขของแผ่นดิน และบริหารประเทศ โดยมีพันธะสัญญาของพรรคการเมืองว่าด้วยความร่วมมือในการเลือกตั้งว่า จะหาเสียงโดยสันติวิธี ไม่ข่มขู่ คุกคาม คู่แข่งขันด้วยวิธีการใด ๆ และวิธีการรุนแรงในการหาเสียงเลือกตั้ง และปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง อรณุช โจมจตุรงค์ (2549, หน้า 25 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 40)

1. การศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเลือกตั้งมากอย่างหนึ่ง จากการศึกษาวิจัยการเลือกตั้งในอเมริกา พบว่าคนที่มีการศึกษาสูงจะไปเลือกตั้งมากกว่าคนที่การศึกษาต่ำหรือคนที่

ไม่ได้รับการศึกษา สำหรับประเทศไทยการศึกษาขั้นต่ำปัจจุบันยังไม่ถึงระดับ ม.6 คือ ยังมีการจบ การศึกษาภาคบังคับอยู่ ยังแยกแยะไม่ได้ว่านโยบายของพรรคคืออะไรมีอุดมการณ์ว่าอย่างไรเมื่อมี คนนำผลประโยชน์มาให้ก็จะรับทันที

2. เศรษฐกิจ เป็นเรื่องของรายได้ของประชาชนเป็นเรื่องของปากท้องปัจจุบันรายได้ต่อ หัวของประชากร ในประเทศไทยยังต่ำมาก ถือว่าอยู่ในขั้นยากจน เห็นได้จากการสำรวจราชนาญร จำนวน 800 ครัวเรือน ที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประชาชนมีรายไดเฉลี่ยวันละ 4 บาท หรือปีละ 1,440 บาท ซึ่งถือว่าต่ำมาก ๆ ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อประชาชนมีรายได้ ไม่เพียงพอที่เลี้ยงปากเลี้ยงท้องถ้ามีคนนำสิ่งของนำเงินมาให้ก็ต้องรับเพื่อความอยู่รอดไม่สนใจ ว่าบุคคลที่นำมาให้อยู่พรรคใด มีอุดมการณ์อย่างไร จะพัฒนาไปในทิศทางใดเศรษฐกิจจึงมีผลต่อ การเลือกตั้งอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงมีการซื้อเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไปแน่นอน

3. สังคม สังคมของประเทศไทยเป็นสังคมแบบหลวม ๆ ไม่ผิดระเบียบกฎเกณฑ์ ไม่มี การฝึกคนไทยเป็นคนเอาอย่างรักก็ได้ง่าย ๆ ไม่เรื่องมาก จากการศึกษาพบว่าสังคมไทยมีลักษณะ ดังนี้

3.1 เป็นระบบอุปถัมภ์ คนไทยยังชอบการแต่งตั้งอยู่ ชอบพรรคพวกกันเคยฝากอะไร กันไว้เคยทำให้ก็ยิ่งรักพี่รักพี่อง รักเจ้านายรักลูกน้อง เพื่อนที่ทำงาน ดังนั้นถ้ามีการฝากว่าช่วยเลือก ให้หน่อยนะคนนี้เพื่อนกัน ก็ได้ถือว่าช่วย ๆ กัน

3.2 เป็นระบบเครือญาติ สังคมไทยเป็นระบบครอบครัวใหญ่ยังมีสายใยความผูกพัน กันอยู่ มีปู่ย่า ตายาย ลูกป้าหลานอา ถ้ามีญาติพี่น้องลงสมัครก็ต้องช่วยญาติโดยไม่สนใจว่านโยบาย เป็นอย่างไร โดยไม่สามารถแยกแยะเรื่องเครือญาติหรือเรื่องส่วนตัวออกจากการเมืองได้

3.3 เป็นระบบอาวุโส คนไทยยังมีระบบอาวุโสมีระบบผู้บังคับบัญชาฝากมาก็เลือก ตามผู้อาวุโสโดยไม่ได้คิดถึงเรื่องอื่น

3.4 ระบบสะสมมรดก คือ สังคมไทยชอบการสะสมมรดกไว้ให้ลูกหลานดังนั้นทำ อย่างไรก็ได้เพื่อให้ได้เงินมามาก ๆ เพื่อสะสมไว้ให้ลูกหลาน วิธีที่จะได้มาง่ายคือการมีอำนาจทาง การเมือง เพราะมีช่องทางในการหาเงินได้มาก

4. ค่านิยม ค่านิยมของคนไทยจะมีความชอบอยู่มาก เช่นค่านิยม ชอบคนมีบารมี หรือ มีอิทธิพล ร่ำรวย ชอบคนใจนักเลง พูดจริงทำจริง คำไหนคำนั้น แต่ไม่ได้ทำเพื่อประชาชน เพื่อ ประเทศชาติ แต่เป็นการทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และมักจะเลือกเพราะชอบที่เป็นคนใจกว้าง ใจใหญ่ ทำบุญมาก ๆ บริจาคมาก ๆ ชอบของฟรี ชอบคนที่ดีแต่มีชื่อเสียง โดยไม่สนใจว่าเขามี อุดมการณ์หรือไม่ มีนโยบายในการทำงานอย่างไร

5. ชอบลืมนักการเมืองไทยเป็นคนที่ลืมนะไรง่าย ๆ ไม่ค่อยจำว่าในอดีตที่ผ่านมาได้ทำอะไร ผิดไปบ้าง

6. เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ คนไทยจะเป็นคนที่เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ เมื่อได้รับเงินรับสั่งของเขามาแล้วก็ต้องเลือกเขา เพราะถ้าไม่เลือกจะบาปโดยไม่ได้สนใจว่าเมื่อเลือกไปแล้วเขาจะไปทำอะไรบ้าง

7. เชื่อเรื่องโชคลาง ผีसाางเทวดา

8. ชอบคนบริจาคมก ๆ เช่น บริจาคเข้าวัด สร้างถนนให้ก็จะต้องเลือก เลือกเพราะเขาทำให้

9. ชอบให้อภัย นักการเมืองที่ทำผิดมาในอดีต ถ้าเขาออกมาขอโทษก็ให้อภัยเขา ให้เขาเล่นการเมืองได้อีก เลือกเขาอีก

10. ชอบการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นิสยคนไทยแต่โบราณเขามาบ้านต้องต้อนรับ ยิ่งเขามีสิ่งของ มาฝากด้วยยิ่งต้องต้อนรับ มาขอคะแนนถึงประตูบ้านและนำของมาฝากจะต้องเลือกเขา

11. ไม่ค่อยมีจริยธรรม คนไทยไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนการเมืองไม่มีจริยธรรมทางการเมือง

12. ถืออาวุโส ต้องเชื่อผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่บอกให้เลือกใครก็เลือก

13. คนไทยมีความกตัญญู ถ้าเขาเคยฝากลูกให้เข้าโรงเรียน ฝากลูกให้ทำงานหรือเคยยืมเงินเขา ก็ต้องเลือกเขาเป็นการตอบแทนบุญคุณ

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535, หน้า 187 - 194) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมีดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) การรับรู้จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันไป โดยเฉพาะจะมีอิทธิพลในสถานการณ์การตัดสินใจที่ไม่แน่นอน ข้อมูล ในการตัดสินใจไม่พอเพียงและยังมีบทบาทสำคัญเมื่อจะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ไม่มีข้อแตกต่างมากนัก การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาซึ่งรับสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ผ่านอวัยวะ รับความรู้สึก เช่น ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง และไปสู่สมองซึ่งประกอบด้วยความจำประสบการณ์ในอดีต ทักษะคิด และความรู้สึก บุคคลแต่ละคนจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการรับรู้ได้แก่ ความคุ้นเคยกับตัวกระตุ้น ซึ่งก็คือประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งบุคลิกภาพ พื้นเพวัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นบุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งที่เขาอยาก จะรับรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละบุคคล เช่น นักจิตวิทยาศึกษาวิชาการบริหารในแง่การศึกษา พฤติกรรมของแต่ละคนเป็นต้น ลักษณะของการรับรู้จะมีผลต่อการตัดสินใจ ประสบการณ์ที่แตกต่าง กัน ทำให้แต่ละคนมีการตระหนักในปัญหา การระบุและวิเคราะห์ปัญหา การแสวงหาข้อมูล

ข่าวสาร รวมทั้งการตีความ การประเมินทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่แตกต่างออกไป การรับรู้นั้นอาจมีการบิดเบือนได้ ซึ่งจะมีผลให้การตัดสินใจขาดประสิทธิภาพได้ การบิดเบือนการรับรู้มี 4 ชนิด คือ

1.1 การบิดเบือนแบบ สเตอริโอไทป์ (Stereotype) เป็นการบิดเบือนที่มาจากประสบการณ์บางอย่างแล้วเหมารวมว่าคงเป็นอย่างนั้นไปหมด เช่น เห็นว่าผู้ชายเป็นนักบริหารที่ดีกว่า ผู้หญิงเห็นว่าคนมีอายุมากขาดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งอาจเป็นจริงในบางคนแต่ไม่เป็นจริงเสมอไปทั้งหมด

1.2 การบิดเบือนแบบ ฮาโล เอฟเฟกต์ (Halo Effect) เป็นการประเมินลักษณะบุคคลจากประสบการณ์ที่เคยประทับใจ เช่น เห็นคนมาทำงานสม่ำเสมอว่าเป็นคนฉลาดรับผิดชอบ คนที่ไม่ค่อยมาทำงานว่าไม่ดี เกิดเป็นอคติ และเป็นการปิดบังข้อเท็จจริง ทำให้อาจมีการตัดสินใจที่ผิดพลาด

1.3 การบิดเบือนแบบ โปรเจกชัน (Projection) เป็นการโยนความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของตนไปให้คนอื่น โดยเหมาเอาว่าคนอื่นคงมีความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมเช่นเดียวกับตน ซึ่งทำให้เกิดอคติในการมองปัญหา และการตัดสินใจ เช่น เห็นลูกน้องทำงานช้าช้า ขาดความก้าวหน้า ก็คิดว่าลูกน้องคงเบื่องานแล้วจริง ๆ ลูกน้องอาจจะชอบระบบงานเดิม และไม่ต้องการความก้าวหน้าอีกก็ได้ การบิดเบือนแบบนี้รวมไปถึงการขัดทอดสาเหตุแห่งความผิดพลาดไปให้คนอื่นด้วย

1.4 การบิดเบือนแบบ เพอเซปชวล ดีเฟนซ์ (Perceptual Defense) เป็นการบิดเบือนที่บุคคลพยายามรักษารูปแบบแนวคิดของตนไว้ แม้ว่าข้อเท็จจริงจะแสดงความจริงที่แตกต่างออกไป ก็ไม่ยอมเปลี่ยนแนวคิด ส่งผลให้การรับรู้ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เช่น เชื่อว่าคนงานไร้ฝีมือจะไม่ฉลาด เพราะถ้าฉลาดจะไม่ใช้คนไร้ฝีมือ แต่เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าคนงานเหล่านี้มีความฉลาด โดยมีคุณสมบัติเฉพาะตน ไม่เกี่ยวกับอาชีพ ผู้ที่มีการรับรู้แบบบิดเบือนตามแนวนี้ ก็ยังพยายามรักษาความเชื่อดั้งเดิมของตนไว้

2. ค่านิยม ค่านิยมของผู้ตัดสินใจแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนแต่ละคนคิดว่าควรจะเป็นไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือไม่ก็ตามและมักจะเป็นสิ่งที่บุคคลในกลุ่ม มีความเห็นเหมือน ๆ กัน ค่านิยมเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทำให้ประสบการณ์ของแต่ละคนผิดแผกแตกต่างกันไป ค่านิยมมีผลต่อการตัดสินใจ ดังนี้

2.1 ค่านิยมมีคุณสมบัติในการช่วยเลือก และการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกต่าง ๆ โดยค่านิยมจะเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของคนที่จะเลือกจากทางเลือกต่าง ๆ

2.2 ค่านิยมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลทำให้การตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ของแต่ละคน แตกต่างออกไปด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าค่านิยมของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ในสังคมหนึ่ง ๆ มักมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน

2.3 ค่านิยมเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลานได้ โดยผ่านกระบวนการสะสมทางสังคม เป็นจริยธรรมที่จะมีอิทธิพลในการตัดสินใจ

2.4 ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้ ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีค่านิยมที่มั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ และสะท้อนเป็นบุคลิกภาพของแต่ละคนก็ตาม แต่ค่านิยมก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์

2.5 ค่านิยมจะกำหนดเงื่อนไข บทบาท หน้าที่ ความคาดหวังต่อตำแหน่งสถานภาพของแต่ละคน

2.6 ค่านิยมวัดมาตรฐานตัวเอง บุคคลมักจะใช้ค่านิยมของตนเองเป็นมาตรฐานวัดสิ่งต่าง ๆ

ดังนั้น ค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ ทั้งในการตระหนักถึงปัญหาการวิเคราะห์ปัญหา การแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจทางเลือก ซึ่งมักเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับค่านิยมของตน นอกจากนี้ ในการนำทางเลือกไปปฏิบัติก็ต้องเป็นไปตามมาตรฐานของค่านิยมของตน นอกจากนี้ในการนำทางเลือกไปปฏิบัติก็ต้องเป็นไปตามมาตรฐานของค่านิยมที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้แล้วด้วย

3. บุคลิกภาพ บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะของรูปแบบแต่ละคนที่เป็นการผสมผสานของร่างกาย อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย การสนใจที่แสดงออกคือ คนอื่นและสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว บุคลิกภาพจะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ แรงจูงใจซึ่งเป็นส่วนชักจูงจิตใจให้อยากทำอะไรอย่างหนึ่ง การรู้ถึงสิ่งที่อยู่รอบตัว และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพจะมีลักษณะคงทน การเปลี่ยนแปลงจะค่อยเป็นค่อยไปโดยเป็นผลจากความรับรู้และสภาพแวดล้อม

4. ผลประโยชน์ ซึ่งอาจกระทบต่อการพิจารณาความดีความชอบการเพิ่มรายได้บุคคลในหน่วยงาน การมีส่วนได้เสียในเรื่องที่ตัดสินใจ

5. บทบาทไม่ชัดเจน ในการจัดองค์การหากไม่มีโครงสร้างที่ดี จะทำให้บทบาทไม่ชัดเจน ในการมอบหมายงานนั้นควรมอบทั้งอำนาจและหน้าที่ จึงจะช่วยให้การตัดสินใจประสบผลสำเร็จ

6. เป้าหมายในการทำงาน หลายคนอาจจะทำงานด้วยความสุข ทำงานด้วยการหวังผลตอบแทน ทำงานเพื่อให้สามารถสนองความต้องการของตน การตัดสินใจจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐาน

ของแต่ละคนด้วย

7. อำนาจบารมีเดิม เนื่องจากปัจจุบันระบบงานมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย การสับเปลี่ยนหรือโยกย้าย ผู้มารับงานใหม่อาจนำบุคคลที่ตนเชื่อถือมาด้วย บางครั้งอาจขัดกับพนักงานคนเดิมที่เคยอยู่ในตำแหน่งดังกล่าว

8. การเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงาน ทำให้การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการ เปลี่ยนบุคลากร เปลี่ยนอำนาจในการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง เป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ประกอบด้วย การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และค่านิยมเป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติประชาชนจะไม่นำปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมากนักจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์และสิ่งตอบแทนที่ได้รับมากกว่า เพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ไม่สนใจว่าบุคคลที่นำมาให้อยู่พรรคใด มีอุดมการณ์อย่างไร ประกอบกับสังคมไทยเป็นสังคมแบบหลวม ๆ อย่างไม่รัดกุมง่าย ๆ ไม่เรื่องมาก เป็นสังคมแบบอุปถัมภ์ เป็นระบบเครือญาติและมีความนิยมที่ผิด ๆ เช่น ชอบคนมีบารมี มีอิทธิพล มีความร่ำรวย ชอบคนบริจาคมก ๆ และเชื่อในเรื่องของบาปบุญคุณโทษ ชอบการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการเลือกตั้งจะเลือกพรรคพวก คนรักใคร่ชอบพอ มากกว่าพรรคการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง และเมื่อได้รับสิ่งของเขามาแล้วก็ต้องเลือกเขา ยิ่งเขามีสิ่งของมาฝากถึงประตูบ้านจะต้องเลือกเขา และถ้ามีการบริจาคเงินเข้าวัด สร้างถนน ยังต้องเลือก เพราะเขาทำให้โดยไม่สนใจถึงจริยธรรมทางการเมืองว่าเมื่อเลือกไปแล้ว เขาจะไปทำอะไรเพื่อประชาชน เพื่อประเทศชาติหรือไม่

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

นักสังคมศาสตร์ได้แบ่งทฤษฎีเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกเป็น 3 ประเด็น (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2525, หน้า 15 - 18) คือ

1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theories) ทฤษฎีนี้เสนอหลักการสำคัญว่า พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกำหนดโดยปัจจัยทางสังคม โดยให้ความสำคัญถึงภูมิหลังของบุคคลโดยเฉพาะปัจจัยทางด้านฐานะเศรษฐกิจและสังคมโดยแนวความคิดที่เป็นพื้นฐานทางทฤษฎีนี้ได้แก่ ตัวแบบพลังทางสังคม (Social Forces) ของพอล ลาซาเฟลด์ ทฤษฎีสถาน (Field Theories) ของเกิร์ต เลวิน ซึ่งทฤษฎีประเภทนี้เสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบ (Pattern) ของพฤติกรรม ซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (Deductive Generalization) หรือเพื่อที่จะทำนายพฤติกรรมในอนาคตหากให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นระเบียบ

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theories) ทฤษฎีนี้เน้นที่ปฏิกิริยาความสำนึกตรึกตรองของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มุ่งให้ความสำคัญต่อความมีเหตุผลในการ

ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลที่มีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง วิธีการกระทำเสียง การแถลงนโยบาย ตลอดจนการบริหารการเลือกตั้ง ลักษณะดังกล่าวคล้ายกับความคิดเชิงเหตุผล (Rational Frame Work) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เสมือนการตัดสินใจของผู้บริโภคทางเศรษฐศาสตร์

3. ทฤษฎีระบบ (System Theories) ทฤษฎีนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดดุลภาวะขึ้นในการเลือกตั้ง โดยพิจารณาทั้งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดและความสำนึกเชิงเหตุผลที่เกิดขึ้นจากปัจจัยระยะสั้น เฉพาะช่วงสมัย การใช้ทฤษฎีดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นตัวแทนเชิงทำนาย (Predictive Model)

มีทฤษฎี อีกทฤษฎีหนึ่งที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคือทฤษฎีผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ (Patron - Client) ทฤษฎีนี้ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ได้เท่าเทียมกัน (Riggs, 1966 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550 หน้า 24) กล่าวคือ ผู้อุปถัมภ์จะอยู่ในฐานะที่สูงกว่าในเชิงสัมพันธ์และผู้ถูกอุปถัมภ์จะอยู่ในฐานะต่ำกว่า ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายอาจเป็นไปได้ตั้งแต่เชิงเศรษฐกิจ การช่วยเหลือต่าง ๆ ตลอดจนถึงการให้ความคุ้มครอง ที่สำคัญคือความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้จะอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีอิสระที่จะเลือกผู้อุปถัมภ์หรือผู้รับอุปถัมภ์และมีอิสระในการกำหนดบุคคลที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้อาจสิ้นสุดลงเมื่อไหร่ก็ได้ หากการตอบแทนที่แต่ละฝ่ายจะได้รับไม่คุ้มค่าที่เขาจะเป็นผู้อุปถัมภ์หรือได้รับอุปถัมภ์ ผู้ได้รับอุปถัมภ์อาจจะไปหาผู้อุปถัมภ์คนใหม่ และผู้อุปถัมภ์ก็เลือกให้ผลประโยชน์แก่ผู้ได้รับอุปถัมภ์

สรุปได้ว่า ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับสถานะต่าง ๆ ของผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งมีความสัมพันธ์กับทฤษฎีต่าง ๆ ที่นักวิชาการได้กำหนดไว้ เช่น การคำนึงถึงภูมิหลังของผู้สมัครในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านฐานะ เศรษฐกิจและสังคม หรือการคำนึงถึงเหตุผลด้านต่างๆ มุ่งให้ความสำคัญต่อความมีเหตุผลในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือการคำนึงถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดดุลภาวะขึ้นในการเลือกตั้ง โดยพิจารณาปัจจัยที่เกิดขึ้นในระยะสั้น ๆ เฉพาะช่วงสมัย เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายซึ่งต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์อาจเป็นไปได้ตั้งแต่เชิงเศรษฐกิจ การช่วยเหลือต่างๆ ในแง่ของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ที่เป็นผู้อุปถัมภ์และผู้ได้รับอุปถัมภ์

แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

พลพวงษ์ศักดิ์ รุ่งประชา (2548, หน้า 10) กล่าวในงานวิจัยว่า ถ้าหากจะวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกตั้งตามแนวคิดเรื่องการกระทำทางสังคมของ แมก เวเบอร์ (Max Weber)

อาจจำแนกลักษณะการกระทำได้ 4 ประเภท คือ

1. การไปเลือกตั้งเป็นไปได้ทั้งการกระทำที่มีเจตจำนงเชิงเหตุผลได้แก่ผู้เลือกตั้งมีการคิดคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น การมุ่งหวังที่จะเลือกคนที่ตนเองสนับสนุนให้เข้าไปมีอำนาจ เพื่อที่จะกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเอง กล่าวคือการที่จะบรรจุเป้าหมายผลประโยชน์โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นวิธีการที่จะบรรจุเป้าหมายดังกล่าว

2. การเลือกตั้งเป็นการกระทำตามค่านิยม ได้แก่ ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเห็นว่าการไปเลือกตั้งมีความหมายในแง่ที่มีคุณค่าอยู่ในตัว ตัวอย่างเช่น คนที่มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าการไปเลือกตั้งมีคุณค่าในแง่ที่เป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. การเลือกตั้งเป็นการกระทำตามอารมณ์ เช่น คนที่มีความรู้สึกรักใคร่ชอบพอดต่อตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนแล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อแสดงความรักความศรัทธาต่อบุคคลผู้นั้น เป็นต้น

4. การเลือกตั้งเป็นการกระทำตามประเพณี เช่น คนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางคนไปใช้สิทธิ เพราะความเคยชิน การเห็นคนอื่นปฏิบัติก็ปฏิบัติตาม เป็นต้น

พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีพฤติกรรมหลายพฤติกรรม ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ที่จะละเอียดเสียมิได้คือ พฤติกรรมการหาเสียงที่เบี่ยงเบน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สมัครและหัวหน้าคะแนนที่ใช้ในการหาคะแนน เพื่อสนับสนุนให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งในเรื่องนี้ (กรมล ทอจธรรมชาติ, ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ และสมบุญ สุขสำราญ, 2531, หน้า 64) ได้จำแนกพฤติกรรมในการหาเสียงที่เบี่ยงเบนไว้ว่า ได้แก่

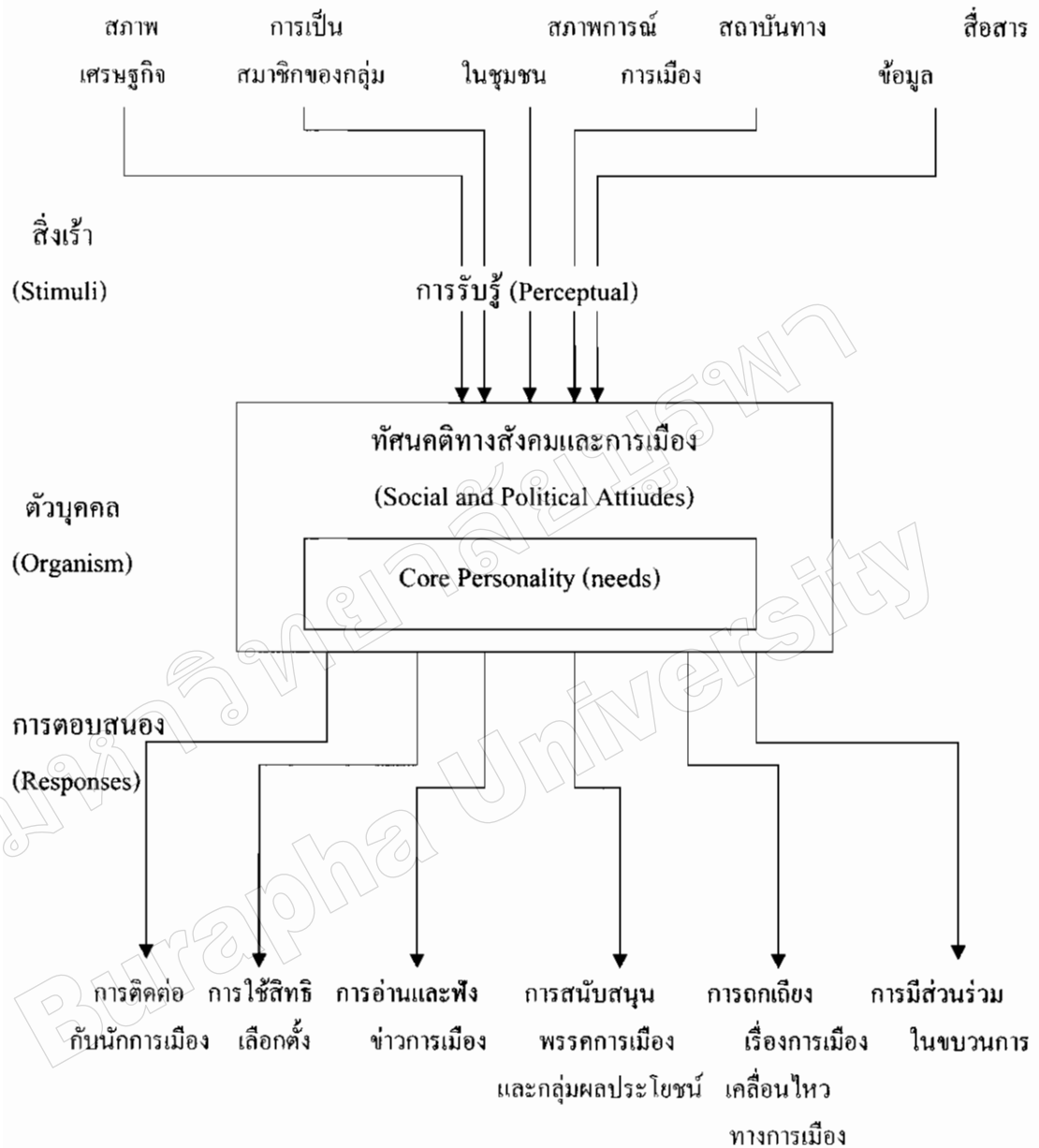
1. การใช้อิทธิพลจากทางราชการ กรณีที่พรรคการเมืองที่ได้เป็นรัฐบาลและสมาชิกของพรรคได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงก็มักจะใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ของตนทั้งโดยตรง และโดยอ้อม เพื่อสร้างความได้เปรียบในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับตนเองและลูกพรรคของตน บางครั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้เงินซื้อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะในหน่วยที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากเป็นพิเศษ หรือหน่วยที่มีช่องทางที่จะทุจริตได้ง่าย

2. กลวิธีการพนัน ผู้สมัครบางคนอาจจะใช้กลวิธีการพนันในการหาคะแนนเสียงเลือกตั้งจากประชาชน การใช้วิธีการพนันจะมีทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง การใช้วิธีการพนันมักจะได้ผล แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องลงทุนมาก เพราะจะต้องยอมเสียเงินนับล้านบาท เพื่อยอมเสียการพนัน โดยที่มีความมุ่งหวังเพียงเพื่อต้องการให้ประชาชนที่รับทำพนันออกไปช่วยหาเสียงให้กับเขา

3. กลวิธีการทำลายคู่แข่ง การทำลายผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นคู่แข่งมีวิธีการนับตั้งแต่การจัดหมือป็นรับจ้างเพื่อฆ่าหวัะแนนฝ่ายตรงข้าม การฉีกทำลายโปสเตอร์หาเสียงของฝ่ายตรงข้าม การประเบิดในการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม การขุดคุ้ยประวัติที่ไม่ดีเป็นที่เสื่อมเสียของผู้สมัคร คู่แข่งขันมาประจานเพื่อให้คนเกลียดชัง ไม่ว่าจะเท็จหรือจริงก็ตาม และวิธีที่อันตรายที่สุดคือ การฆ่าผู้สมัครคู่แข่งซึ่งมีคะแนนนิยมสูงกว่า

4. การใช้เงินซื้อคะแนนเสียง บทบาทของเงินที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมซึ่งทำให้เงินมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น แม้ว่ารัฐบาลพยายามจำกัดการใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครมาหลายยุคหลายสมัย โดยออกมาในรูปของกฎหมายเลือกตั้ง การจำกัดค่าใช้จ่ายแต่ในความจริงผู้สมัครแทบทุกคนใช้จ่ายเงินเกินจำนวนนี้ทั้งสิ้น และแสดงหลักฐานค่าใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้องต่อรัฐบาลภายหลังการเลือกตั้ง (เพิ่มพงษ์ เชาวลิค และศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, 2531, หน้า 52)

มีทฤษฎีทางจิตวิทยาประเภทหนึ่ง ที่มีการนำมาประยุกต์ใช้วิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกตั้งที่น่าสนใจ คือทฤษฎีว่าด้วยการเรียนรู้ (Learning Theory) ถูกนำมาอธิบายพฤติกรรมการเลือกตั้งในชุมชนชาวอเมริกา โดยตัวแบบ (Model) มีจุดสนใจ 3 จุด คือ สิ่งเร้า (Stimulus - S) ตัวบุคคล (Organism or Individual - O) และการตอบสนอง (Response - R) หรือตัวแบบ S O R นั้นคือการอธิบายว่า มีสิ่งเร้าภายนอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้นต่อบุคคลแล้วทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบโต้ต่อสิ่งเร้านั้น เช่นเดียวกันกับพฤติกรรมเลือกตั้ง (Electoral Behavior) ตามแนวคิดนี้ หมายถึง การกระทำที่บุคคลกระทำการตอบโต้ต่อสิ่งเร้าบางอย่างนั่นเอง (Lane, 1964 อ้างถึงใน พูลพงษ์ศักดิ์ รุ่งประชา, 2548 หน้า 10 - 12) ได้เสนอตัวแบบในการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งดังนี้

ภาพที่ 1 ตัวแบบในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง

จากตัวแบบที่ Robert E. Lane นำมาเสนอเป็นการชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียง เป็นการแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ถือเป็นการแสดงกิริยาอาการและความรู้สึกระหว่างการเมืองของมนุษย์ เป็นปฏิกิริยาที่ตอบสนองกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่มีอยู่ในขณะนั้น ซึ่งมีสิ่งเร้าภายใน

นอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้น ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบโต้สิ่งเร้า นั้น ที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น การให้ความสนใจทางการเมือง การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมของผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็มีเหตุผลในการไปลงคะแนนเสียงแตกต่างกันไป บางคนเลือกตั้งเพราะถือเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ และศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย บางคนเลือกตั้งเพราะต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับ หรือมุ่งหวังให้คนที่ตนสนับสนุนได้เข้าไปใช้อำนาจ โดยที่ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจ หรือสนใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเลย และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอีกประเภทหนึ่งที่เป็นที่น่าสนใจ คือ พฤติกรรมการหาเสียงที่เบี่ยงเบน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สมัครและหัวหน้าคะแนนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมักใช้ในการหาเสียง เช่น การใช้อิทธิพลจากทางราชการเพื่อสร้างความได้เปรียบให้ตนเอง และพวกพ้อง กลวิธีการพนันเพื่อหาคะแนนเสียง การทำลายคู่แข่งด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา และการใช้เงินซื้อคะแนนเสียงของผู้สมัครหรือหัวหน้าคะแนน แม้ปัจจุบันรัฐบาลจะมีกฎหมายเลือกตั้งมาควบคุมจำกัดค่าใช้จ่าย แต่ในความจริงผู้สมัครใช้จ่ายเงินเกินจำนวนทั้งสิ้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งในปัจจุบันเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่นับวันจะมีความซับซ้อนหรือมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เนื่องจากมีคนเข้ามามีเกี่ยวข้องมากขึ้น มีการใช้เงินในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมากมีการใช้เทคนิคกลยุทธ์ต่าง ๆ ในกิจกรรมการเลือกตั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง

พรรคการเมือง หมายถึง “ส่วนของประชาชน” ซึ่งก็คือการที่ประชาชนมีความเป็นอิสระที่จะได้รับการแบ่งออกเป็น “ส่วน” ตามความคิดเห็นอันเป็นอิสระของเขาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม (ปรีชา หงส์ไกรเลิศ, 2524, หน้า 5)

พรรคการเมือง คือ กลุ่มคนที่มารวมตัวกันเพื่อที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติด้วยความพยายามร่วมกันตามแนวหลักการบางอย่างซึ่งเห็นพ้องต้องกัน จีโอวานนี (Giovanni, 1978, p. 9 อ้างถึงใน สาธิต ปิตุเดชะ, 2542, หน้า 18)

การให้คำจำกัดความของ ลีออน (Leon D.Epstein, 1967, p. 9 อ้างถึงใน สาธิต ปิตุเดชะ, 2542, หน้า 19) กล่าวว่า “กลุ่มใด ๆ ก็ตาม แม้ว่าจะมีการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ก็ตามแต่เมื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะใช้ชื่อใด ๆ ก็ตาม ก็ถือว่าเป็นพรรคการเมืองทั้งสิ้น”

ลอว์สัน (Lowson, 1976, pp. 3 - 4 อ้างถึงใน สาธิต ปิตุเดชะ, 2542, หน้า 19) ให้คำจำกัดความของพรรคการเมือง ซึ่งสามารถใช้ได้กับระบบการเมืองทุกระบบว่า “พรรคการเมือง คือ

องค์การของปัจเจกบุคคล ซึ่งแสวงหาอำนาจทางการเมือง โดยกระบวนการที่มีการเลือกตั้ง และที่ไม่มีการเลือกตั้ง เพื่อส่งตัวแทนของตนไปใช้อำนาจดังกล่าวในฐานะรัฐบาล”

สรุปได้ว่า พรรคการเมือง คือกลุ่มคนที่มารวมตัวกัน เพื่อที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ ด้วยความพยายามร่วมกันตามแนวคิดที่เห็นพ้องต้องกัน เป็นองค์กรทางการเมืองในการที่จะแสวงหาอำนาจทางการเมือง ซึ่งมีเป้าหมายในฐานะรัฐบาล โดยผ่านกระบวนการที่มีการแข่งขัน และไม่มีการแข่งขันทางการเมือง

หน้าที่ของพรรคการเมือง

ดวงใจ สถาพร (2551, หน้า 13 - 14) พรรคการเมืองคือ กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นมาเพื่อเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และในการบริหารประเทศด้วยการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งโดยมุ่งหวังที่จะได้เป็นรัฐบาล หรือมีเสียงข้างมากในรัฐสภา

ตามหลักการโดยทั่วไปแล้วนั้น ระบอบประชาธิปไตย จะดำรงอยู่ได้ต้องอาศัยพรรคการเมือง การเลือกผู้แทนจึงควรกระทำโดยยึดพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล ซึ่งไม่สามารถให้หลักประกันได้ว่าจะปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบรัฐสภาพรรคการเมืองใดที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความไว้วางใจด้วยการเลือกสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นเข้าไปมีเสียงข้างมากในรัฐสภา จะเป็นพรรคที่ได้รับการมอบหมายให้จัดตั้งรัฐบาลส่วนพรรคใดได้รับคะแนนเสียงน้อยก็จะเป็นพรรคฝ่ายค้านทำหน้าที่ท้วงติงและให้คำแนะนำแก่รัฐบาล

ในสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีเสถียรภาพแล้วจะมีพรรคการเมืองใหญ่ ๆ เพียงสองพรรคที่สามารถสลับเปลี่ยนกันครองเสียงข้างมากเข้าไปเป็นรัฐบาลได้การมีพรรคการเมืองพรรคเดียว โดยไม่ปล่อยให้มีความขัดแย้งก่อให้เกิดการปกครองระบอบเผด็จการ แต่ถ้ามีหลายพรรคเกินไปย่อมเป็นการยากที่พรรคหนึ่งพรรคใดจะได้รับเสียงข้างมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้ ซึ่งจะทำให้รัฐบาล และระบอบประชาธิปไตยขาดเสถียรภาพ

สำหรับหน้าที่โดยทั่วไป ของพรรคการเมืองมีดังนี้

1. ควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาล โดยการส่งสมาชิกของพรรคเข้าสมัครรับเลือกตั้ง และโดยการคัดเลือกสมาชิกของพรรค เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกในรัฐสภา และที่เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล
2. เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ที่จะช่วยสะท้อนความต้องการช่วยเหลือปัญหา หรือความเดือดร้อนของสังคม และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ด้วยการเสนอนโยบาย ในการแก้ปัญหาสังคมของพรรคให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เลือกว่าในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ ประชาชนจะเลือกให้นโยบายของพรรคใดสำหรับการแก้ปัญหาของประเทศ

3. เป็นหน่วยงานที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ที่เกิดจากความแตกต่างทางความคิด และผลประโยชน์ของกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคม โดยรวมกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้มาอยู่ในพรรค เดียวกัน และเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้น

4. เป็นหน่วยงานให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน พรรคการเมืองมิได้ทำหน้าที่ในการให้การเรียนรู้แก่ประชาชน เฉพาะในระบอบที่มีการหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งหลังเลือกตั้งพรรคการเมือง ก็ยังทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ ด้วยการป้อนข่าวสาร ข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งจะช่วยให้ประชาชน สนใจในการมีส่วนร่วมในการปกครอง

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีรัฐสภาพร้อม ๆ กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วก็ตาม ในระหว่าง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2488 คณะราษฎรยังห้ามไม่ให้มีการก่อตั้งพรรคการเมืองใด ๆ โดยให้เหตุผลว่าสภาพทางการเมืองยังไม่เรียบร้อย และคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวิธีการเล่นการเมืองในระบบพรรค แต่ก็อาจจะกล่าวได้ว่าคณะราษฎร นับเป็นพรรคการเมืองแรกของไทย เพราะมีเป้าหมายนโยบาย และวิธีดำเนินการดังกล่าว

สรุปได้ว่า พรรคการเมือง คือองค์กรทางการเมือง ที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง โดยมีเป้าหมายในฐานะรัฐบาล โดยผ่านกระบวนการที่มีการแข่งขัน และไม่มีการแข่งขันทางการเมืองซึ่ง พรรคการเมือง มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตย คือการเสนอนโยบาย ในการแก้ปัญหาสังคม ของพรรคให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกกว่าในการเลือกตั้งครั้งหน้า ประชาชนจะเลือกพรรคใดในการแก้ไขปัญหาของประเทศ นอกจากนี้พรรคการเมือง มีหน้าที่หลัก คือหน้าที่ในการเลือกตั้งโดยการคัดตัวบุคคลเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง และหน้าที่หลักอีกประการคือ หน้าที่ในการปกครอง โดยการเข้าไปทำหน้าที่ในกระบวนการฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ นอกเหนือจากนี้พรรคการเมือง ยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างประชาชน กับรัฐบาล โดยพรรคการเมืองจะรวบรวมข้อเรียกร้องและผลประโยชน์ของประชาชน นำเสนอปัญหาความต้องการ ไปสู่การแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชน ซึ่งเหนืออื่นใดพรรคการเมืองต้องมีเป้าหมายนโยบายที่ชัดเจน และมีหลักประกันได้ว่าจะปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้

แนวคิดเกี่ยวกับห้วคะแนน

ความหมายของห้วคะแนน เพิ่มพงษ์ เชาวลิต และศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (2531, อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 28 - 29)

ห้วคะแนน คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ช่วยรณรงค์หาเสียงด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เขาสนับสนุนเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

ห้วคะแนน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการหาเสียงเป็นอย่างมาก สำหรับสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งแห่งความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาจากการที่ห้วคะแนนมีประสิทธิภาพสามารถห้วคะแนนให้ผู้สมัครได้เป็นจำนวนมาก แม้ในความคิดของคนทั่วไปที่มีต่อห้วคะแนนจะเป็นไปในแง่ลบที่ว่าห้วคะแนนมักจะหวังสินจ้างรางวัลจากผู้สมัครเป็นการตอบแทน หรือยกยอกสิ่งของเงินทองที่ผู้สมัครให้ไว้คิดสินบนชาวบ้านเป็นของตน ส่วนคนที่ช่วยผู้สมัครหาเสียงอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นตัวเงิน หรือสินจ้างรางวัลโดยตรงมักเรียกว่า “ผู้สนับสนุน” แต่อย่างไรก็ตามห้วคะแนนส่วนใหญ่นิยมเรียกตัวเองว่า “ผู้สนับสนุน” มากกว่า “ห้วคะแนน” ดังนั้น ผู้สนับสนุน หรือห้วคะแนนคือบุคคลที่สามารถห้วคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะ ใช้วิธีการอย่างไรมาแสวงหาความสนับสนุนให้กับผู้สมัครของตน ห้วคะแนนเป็นกลไกที่สำคัญของกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ประสานงานติดต่อเร่งเร้ากระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของผู้สมัครที่เขาสนับสนุน

ในเขตเลือกตั้งที่มีพื้นที่กว้างใหญ่และมีพื้นที่มากหรือในพื้นที่ทุรกันดารการคมนาคมไม่สะดวก ประชาชนกระจ่ายกันอยู่ห่างไกลการหาเสียงทำได้ลำบาก หรือในพื้นที่ที่ประชาชนขาดความรู้ และความสนใจในกิจกรรมทางการเมือง สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้สมัครจำเป็นต้องอาศัยห้วคะแนนเป็นผู้คอยกระตุ้นเร่งเร้าเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และรวบรวมหรือดึงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่อย่างกระจัดกระจายนั้น ให้มาสนับสนุนตน ห้วคะแนนจึงเป็นเสมือนตัวกลางระหว่างประชาชนผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ห้วคะแนน มักจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงมาก เป็นที่รู้จักและนับถือของประชาชน ผู้สมัครมักให้การยอมรับห้วคะแนน เพราะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างใกล้ชิดหรือเป็นผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านให้ความยอมรับนับถือ ห้วคะแนนที่ประสบความสำเร็จ ในการชักจูงให้ชาวบ้านมาลงคะแนนให้กับผู้สมัคร มักจะใช้ความสัมพันธ์และการยอมรับของประชาชนที่มีให้เขาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถในการโน้มน้าวให้ชาวบ้านคล้อยตาม แต่ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับห้วคะแนนมีไม่มาก พอห้วคะแนนอาจต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่น หรือในบางกรณีห้วคะแนนอาจทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือทำหน้าที่เป็นเพียงกลไกประสานระหว่างผู้สมัครกับประชาชนในการซื้อขายคะแนนเสียงของผู้สมัครกับชาวบ้านเท่านั้นก็มี

สรุปได้ว่า ห้วคะแนนหมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในการรณรงค์หาเสียงหรือห้วคะแนน ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยทำการเชิญชวนให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครที่ตนสนับสนุน เพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ห้วคะแนนจึงเป็นเสมือนตัวกลางระหว่างประชาชนผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นห้วคะแนนคือผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและนับถือของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่

สามารถโน้มน้าวเชิญชวนให้ประชาชนหันมาลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่ตนสนับสนุนได้วิธีการที่ดำเนินการโดยทั่วไปคือการช่วยหาเสียงต่าง ๆ เช่น พุดเชิญชวนในงานกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าพบปะประชาชนตามบ้านหรืองานประเพณี

เพิ่มพงษ์ เชาวลิศ และศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (2531 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 29) ได้แบ่งประเภทของห้วคะแนนไว้หลายประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ห้วคะแนนแบ่งโดยยึดหลักความสัมพันธ์กับผู้สมัคร แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มห้วคะแนนที่เป็นเครือญาติของผู้สมัคร กลุ่มห้วคะแนนที่เป็นเพื่อนหรือกลุ่มคนที่รู้จักกับผู้สมัครโดยตรง และกลุ่มห้วคะแนนที่ได้รับการแนะนำมา

2. ห้วคะแนนแบ่งตามสาขาอาชีพ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการหรืออดีตข้าราชการ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มนักธุรกิจพ่อค้าหบดีท้องถิ่น และผู้กว้างขวางในเชิงธุรกิจ พระสงฆ์ และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพไม่ซื้อสัตย์สุจริตหรือผิดกฎหมาย หรือธุรกิจที่ผิดกฎหมาย

3. ห้วคะแนนแบ่งตามลักษณะการจัดตั้ง ได้แก่ ห้วคะแนนที่มีการจัดตั้งโดยตรงจากผู้สมัคร ห้วคะแนนที่ไม่มีการจัดตั้ง (เกิดขึ้นเองด้วยความสมัครใจ)

4. ห้วคะแนนแบ่งตามความชำนาญ ได้แก่ ห้วคะแนนที่มีความชำนาญ ห้วคะแนนที่ไม่เคยเป็นห้วคะแนนมาก่อน และห้วคะแนนจอมปลอมหรือห้วคะแนนหลอกหลวง

5. ห้วคะแนนแบ่งตามระดับและโครงสร้างของห้วคะแนน ได้แก่ ห้วคะแนนระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน และระดับกลุ่ม

บทบาทและหน้าที่ของห้วคะแนน

หน้าที่ของห้วคะแนน คือ พฤติกรรมหรือภารกิจกรรมที่ผู้ซึ่งเป็นห้วคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำไปเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ หาข้อมูล หาคะแนนเสียง รักษาฐานคะแนนเสียง และการกระทำใด ๆ ก็ตามเพื่อให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนสนับสนุน

เสริม บุญณะดิदानนท์ (2520, หน้า 101 - 102 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 29) ได้ศึกษาเรื่อง ห้วคะแนน บทบาท และยุทธวิธี พบว่า ห้วคะแนนมีบทบาทอย่างมากในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะการรณรงค์ในช่วงก่อนวันที่มีการเลือกตั้งจำแนกเป็น 5 วิธีการ คือ

1. ชักชวนให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้ที่ตนสนับสนุนโดยใช้วิธีใดก็ตามที่จะทำให้คนในชุมชนของห้วคะแนน หรือเขตที่ห้วคะแนนรับผิดชอบไปลงคะแนนเสียงให้กับบุคคลที่ตนสนับสนุน

2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครกับประชาชน เช่น การนำสิ่งของจากผู้สมัครไปแจกให้แก่ผู้มีสิทธิลงคะแนน เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน หรือการรวบรวมข้อเรียกร้องความเดือดร้อนต่าง ๆ ของประชาชน โดยแจ้งแก่ประชาชนว่าผู้สมัครสามารถหาวิธีแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนผู้เดือดร้อนได้ อันจะทำให้ประชาชนรู้จักตัวผู้สมัครและผู้สมัครได้รับการลงคะแนนเสียงมากขึ้น

3. ติดตามประเมินผลคะแนนเสียงที่คาดว่าผู้สมัครจะได้รับแล้วรายงานให้ผู้สมัครทราบ การรายงานจะทำเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้สมัครทราบว่า ขณะนี้คะแนนเสียงของตนเป็นอย่างไร หากคะแนนเสียงดีอยู่แล้วก็จะได้หาวิธีรักษาคะแนนเสียงเอาไว้ แต่ถ้าหากคะแนนเสียงยังเป็นรองคู่แข่งก็ต้องหาวิธีที่จะทำให้คะแนนเสียงของตนดีขึ้น

4. ทำลายคะแนนเสียงคู่แข่งกันของผู้สมัคร ที่มักจะใช้เมื่อคะแนนเสียงคู่แข่งกันของผู้สมัครมีคะแนนเสียงมากกว่าหวั่นคะแนนจึงต้องหาหนทางทำให้คะแนนเสียงตนสนับสนุนดีขึ้น ควบคู่กับการทำลายคะแนนเสียงคู่แข่ง ซึ่งอาจใช้วิธีต่าง ๆ เช่น ปลอมข่าวทำลายคู่แข่งว่าเคยเป็นโจรหรืออหังการมาก่อน หรือทำใบปลิวโจมตีคู่แข่ง

5. นำผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงมาลงคะแนนเสียงทั้งนี้เพราะการคมนาคมในชุมชนย่อย ๆ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิกันน้อย ถ้าหน่วยเลือกตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนก็เป็น การยากที่ประชาชนจะอยากเสียสละเวลาให้ ฉะนั้นจึงเป็นภาระจำยอมหรือเป็นหน้าที่ของ หัวคะแนนที่จะต้องจัดหารถไว้รับ - ส่งคน เพื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยการจัดรถสำหรับรับส่ง ประชาชนไปลง คะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ในปัจจุบันทำได้ยากเพราะมีกฎหมายห้ามมิให้พรรค การเมืองหรือผู้กระทำการใด ๆ ที่แสดงเจตนาในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เป็นอาทิ

สุนันท์ อัครทวีทอง (2545, หน้า 19 - 20) ได้แบ่งหน้าที่ของหวั่นออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนก่อนวันเลือกตั้ง

1.1 การประชาสัมพันธ์ในทางหลักการ โดยการโฆษณาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบถึง ประวัติชีวิต การศึกษา การทำงาน ประสบการณ์และนโยบายของผู้สมัครเพื่อให้ผู้เลือกตั้งเกิดความ ศรัทธา พร้อมทั้งจะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัคร ส่วนวิธีการประชาสัมพันธ์จะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับ เจเนอรัลของผู้สมัครเอง ขั้นตอนวันเลือกตั้ง และขั้นตอนภายหลังการเลือกตั้ง

1.2 การสำรวจหาข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นที่จะมีผลต่อการเลือกตั้ง เช่น สภาพ ท้องถิ่น ความนิยม ทศนคติ ความต้องการของชุมชน จำนวนรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง พร้อมเลขที่บัตรประจำตัวประชาชนของบุคคลเหล่านั้นด้วย เป็นต้น

1.3 งานการข่าว ซึ่งหมายถึงกิจกรรมในการหาข่าว สร้างข่าว ปลอ่ยข่าว ลวงข่าว ตอบโต้ข่าว โดยมีจุดประสงค์หลักที่จะสืบทราบความเคลื่อนไหวของฝ่ายตน รวมทั้งล่อลวงให้ คู่แข่งขันเข้าใจสภาพของฝ่ายตนผิดพลาดไป ประเด็นสำคัญในการหาข่าวแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การหาข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้ามกับการหาข่าวสถานการณ์อันเกิดจากการเคลื่อนไหวของฝ่ายตน

1.4 การประสานงานกับฝ่ายผู้สมัครในการดำเนินงานในพื้นที่ ในการรณรงค์หาเสียง ผู้สมัครมีหน้าที่สำคัญคือ การปราศรัย การออกเยี่ยมเยียนประชาชนในเขตเลือกตั้ง การวางแผนออก ปราบกฏตัวของผู้สมัครในหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ผู้สมัครและหัวหน้าคะแนน จึงต้องประสานงานกัน ให้ดี นอกจากนั้นหัวหน้าคะแนนจะต้องทราบถึงงานประเพณีที่สำคัญ ๆ ของประชาชนในท้องถิ่น เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ ฯลฯ และประสานงานกับผู้สมัครให้มาปรากฏตัวในงานเหล่านี้ ถ้า ผู้สมัครไม่สามารถมาได้หัวหน้าคะแนนจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้สมัครเสียเอง

1.5 การรักษากฎเกณฑ์และเสียงของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงทุกรูปแบบของทั้งฝ่าย ผู้สมัครและหัวหน้าคะแนนล้วนเป็นไปเพื่อรักษากฎเกณฑ์เสียงทั้งสิ้น ในระดับพื้นฐานหัวหน้าคะแนนมี ส่วนสำคัญในการรักษากฎเกณฑ์เสียง การแข่งขันชิงฐานระดับล่างระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เป็นไปใน แทบทุกที่ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีผู้สมัครมากกว่าหนึ่งฝ่ายและมีฐานะทางการเงินใกล้เคียงกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครแต่ละคนกับหัวหน้าคะแนนจะเป็นปัจจัยชี้ว่าฐานคะแนนเสียงนั้น ๆ จะมี ความมั่นคงหรือไม่ การรักษากฎเกณฑ์เสียงของหัวหน้าคะแนนดำรงอยู่นานเพียงใดขึ้นอยู่กับความ สัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าคะแนนกับชาวบ้านเป็นสำคัญ ความสัมพันธ์นี้ขึ้นอยู่กับสายใยแห่งระบบ อุปถัมภ์ หรือระบบอาวุโส

2. ขั้นตอนในวันเลือกตั้ง

- 2.1 การเตรียมการเพื่อนำคนไปลงคะแนน
- 2.2 การจัดหน่วยเพื่อเก็บตกคะแนนเสียงที่ยังเหลืออยู่
- 2.3 การสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้ง

3. ขั้นตอนภายหลังการเลือกตั้ง หัวหน้าคะแนนต้องทำหน้าที่ขอบคุณประชาชนแทนผู้สมัคร ไม่ว่าผลเลือกตั้งจะเป็นอย่างไรก็ตาม วิธีการที่ใช้อาจเป็นการจัดเลี้ยงหรือสังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการก็ได้

สรุปได้ว่า หัวหน้าคะแนน คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการหาเสียงของ ผู้สมัครเป็นอย่างมาก เพราะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เชิญชวนประชาชนให้เลือกผู้สมัครที่ตนสนับสนุน ให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและนับถือในท้องถิ่นนั้น ๆ มี อิทธิพลสามารถโน้มน้าวให้ประชาชนคล้อยตามได้ โดยมีบทบาทที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่เป็นทั้งแหล่ง

ข่าวสาร และข้อมูลให้กับผู้สมัคร ทำหน้าที่เป็นผู้รักษาคะแนนเสียงของผู้สมัคร วรรรค์ท่า
คะแนนเสียงให้ผู้สมัครทุกรูปแบบ ทำหน้าที่เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้สมัครทั้งก่อนวันเลือกตั้ง
และหลังการเลือกตั้ง ไม่ว่าผลเลือกตั้งจะเป็นอย่างไร รวมถึงการใช้พฤติกรรมกาหาเสียงที่
เบี่ยงเบน เช่น การทำลายคะแนนเสียงคู่แข่งกันของผู้สมัคร เพื่อให้คะแนนเสียงผู้สมัครที่ตน
สนับสนุนดีขึ้น และการนำผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงมาลงคะแนนเสียง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วม เป็นพฤติกรรมที่ประชาชนอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมได้พัฒนา
ปัญญา ความรู้ความสามารถ โดยการแสดงออกในรูปแบบ ๆ เพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ
การเมือง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องเกิดจากแนว
ความคิดหลาย ๆ ด้าน เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนร่วมทางการเมืองให้ดีขึ้น จึงขอเสนอแนว
ความคิดด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จรรยา สุภาพ (2524, หน้า 333 อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์ และสุพจน์ บุญวิเศษ, 2547,
หน้า 23) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการ
กำหนดนโยบายในการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลและในทางการเมืองหรือการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในรัฐบาล

ทิพาพร พิมพ์สุทธิ (2521, หน้า 204 -205 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 32)
ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
(Activity) ของแต่ละคน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล การมีส่วนร่วมจะมาจากแต่
ละบุคคลโดยตรงต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตรง” (Autonomous
Participation) และการมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายทางอ้อม (Mobilized
Participation)

จันทนา สุทธิจิร (2544, หน้า 440) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น
กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในสังคมเมืองที่จะเลือกกระทำซึ่งมีจุดหมายทั้ง
ทางตรงและทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย หรือการดำเนินการของรัฐบาลใน
ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม
ทางการเมือง เพื่อที่จะร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล
ให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตน หรือกลุ่มตน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็น

เครื่องชี้วัดถึงพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ ดังนั้นประเทศที่มีพัฒนาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว มักจะกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเชิงพฤติกรรม ไวนเนอร์ (Weiner, 1971, p. 154 อ้างถึงใน สมชาย วงศ์วิเศษ, 2549, หน้า 17 - 18) ได้สรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยแบ่งออกได้เป็น 10 ลักษณะด้วยกันคือ

1. การให้การสนับสนุน และการเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล เพื่อให้สนองความต้องการใด ๆ
 2. ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาลที่ได้ผลและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 3. กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่นข้อเรียกร้อง การลوبي เป็นต้น
 4. การใช้สิทธิเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตน
 5. ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกจากระบบการเมือง อันเนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม
 6. กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึงการพูด การถกเถียงปัญหาในทางการเมือง
 7. กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรง และแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง
 8. กิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการ
 9. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับปกติ แต่บางคนมองว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย
 10. กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง
- อย่างไรก็ตามไวนเนอร์ (Winer, 1971 อ้างถึงใน สมชาย วงศ์วิเศษ, 2549, หน้า 18 - 19) ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยว่าจะต้องอยู่ในกรอบดังนี้
1. จะต้องมีกิจกรรม เช่น มีการพูดคุย และการดำเนินการใด ๆ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทัศนคติหรือความรู้สึก
 2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมเช่นเดียวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นไปในรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนที่

ประชาชนอาจใช้เพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีจากผลของการเลือกตั้ง

3. กิจกรรมของชุมชน เช่นกิจกรรมของกลุ่ม หรือองค์การที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสังคมในกรณีที่ราษฎรจะร่วมมือเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอน และมีอิทธิพลมาก

4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง เป็นรูปแบบสุดท้ายของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวข้องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาใด ๆ เฉพาะตัว หรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington & Nelson, 1968 อ้างถึงใน วาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550, หน้า 33) ได้จำแนกรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วย
2. การล๊อบบี้ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยการให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นเกณฑ์
3. กิจกรรมองค์กร เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะ หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวมก็ได้
4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัวโดยปกติมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว
5. การใช้กำลังรุนแรง คือ กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำการเมือง เช่น การทำรัฐประหาร หรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองเช่นการปฏิวัติก็ได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งรวมถึงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนขึ้นอยู่กัตัวแปรต่าง ๆ มากมาย ผลการศึกษาที่นักรัฐศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ได้ศึกษากันว่าเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลนั้น พอที่จะสรุปเป็นแนวความคิดและผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไว้ 3 ประการ (สุทธนู ศรีไสย์ และสุพจน์ บุญวิเศษ, 2547, หน้า 23) คือ

1. สภาพบุคคล (Resource) ได้แก่ สถานภาพของบุคคล อาทิเช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคคล
2. ปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองและสังคม เช่น สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ การแข่งขันในบางสมัยที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง
3. ทศนคติ (Attitude) คือ สิ่งที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในรูปแบบหลายหลาก เช่น การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ดีหรือไม่ดี เป็นต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการกระทำโดยสมัครใจของประชาชนที่พึงมีในทางการเมืองทุกระดับ เพื่อที่จะเลือกผู้แทนของตนเข้ามาบริหารจัดการ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องเป็นกิจกรรมทางการเมือง เช่น กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนและการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การลอบบี้ผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ โดยมุ่งหวังเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันพอจะกล่าวอย่างเป็นแนวทางในการศึกษาได้ดังนี้

เฉลิมพร แสงมณี (2549, บทคัดย่อ) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: กรณีศึกษาการเลือกตั้งทั่วไป เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า 1) เพศ อายุ การศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนรายได้ อาชีพ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2) พรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การได้รับข่าวสาร การซื้อสิทธิขายเสียง หัวคะแนน และผู้นำท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหัวคะแนน

จักรพันธ์ มิตรผั้ว (2549) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 16 กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งที่ 16 (พื้นที่เขตบางเขน) กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ปัจจัยด้านผู้สมัคร ปัจจัยด้านพรรคการเมือง ปัจจัยด้านรูปแบบการหาเสียง และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จุดเด่น หรือลักษณะสำคัญที่สุด ในด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร คือ เป็นคนมีความรู้ความสามารถ ในด้านพรรคการเมือง คือ มีนโยบายที่ดี และในด้านรูปแบบการหาเสียงของผู้สมัคร คือ การที่ผู้สมัครเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญสูงสุด คือ ปัจจัยด้านผู้สมัคร รองลงมา คือ พรรคการเมือง และรูปแบบการหาเสียง ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านผู้สมัครและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ปัจจัยด้านพรรคการเมือง ปัจจัยด้านรูปแบบการหาเสียง และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว การได้รับข่าวสาร และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

พิษณุ สุหนุตดำรง (2550) เรื่องการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขต 1 จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพิจารณาเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขต 1 จังหวัดจันทบุรี โดยประชาชนมีการพิจารณาด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัครสูงสุด รองลงมาด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด และหวัหวัคเนนของผู้สมัคร และประชาชน เขต 1 จังหวัดจันทบุรีเห็นว่าพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดอยู่มีความสำคัญต่อการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า “นโยบายพรรค” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปคือ “ความเชื่อถือในระบบพรรค” สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ “ชื่อเสียงของพรรค” ส่วนด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัครนั้นประชาชนเห็นว่ามีความสำคัญต่อการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า “ผู้สมัครต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปคือ “นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น” สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ “การรู้จักเป็นการส่วนตัว” และประชาชนเขต 1 จังหวัดจันทบุรี ให้ความสำคัญด้านหวัหวัคเนนของผู้รับเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละ

เรื่องปรากฏว่า “การนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ “มีความน่าเชื่อถือ” และ “การมีมนุษยสัมพันธ์ดี” ตามลำดับ สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ “การรู้จักเป็นการส่วนตัว”

นอกจากนี้ พบว่า อายุและระดับการศึกษาของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับการศึกษาของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีมีความสัมพันธ์กับปัจจัยในการพิจารณาเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรช ดันบุญเจริญ (2551) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลคอนกรวย อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี: ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลคอนกรวย อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนตำบลคอนกรวย พบว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้าน คือ อิทธิพลพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้นำท้องถิ่นและหัวหน้าคณะกรรมการหาเสียงเลือกตั้ง และนโยบายของพรรคการเมือง และชื่อเสียงของพรรคการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านอิทธิพลพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยเกี่ยวกับชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองและชื่อเสียงของพรรคการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านผู้นำท้องถิ่นและหัวหน้า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัจจัยเกี่ยวกับการณรงค์ให้ไปเลือกตั้งของหัวหน้าอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปัจจัยเกี่ยวกับการเป็นเครือญาติกับหัวหน้าอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัจจัยเกี่ยวกับการต้องการไปใช้สิทธิ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือปัจจัยเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปัจจัยเกี่ยวกับการรับปากหัวหน้าหรือตัวแทนพรรคการเมืองไว้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ในด้านพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน พบว่า ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนใหญ่ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ก็จะเป็นคนเดิม ๆ และใช้นโยบายในการบริหารบ้านเมืองเหมือนเดิม และประชาชนเบื่อหน่ายเรื่องการเลือกตั้ง ในด้านบทบาทของผู้นำท้องถิ่น พบว่า ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังทำตัวเป็นหัวหน้าให้กับนักการเมืองใหญ่ เป็นกลจักรสำคัญในการซื้อสิทธิขายเสียงจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ้างในด้านการใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงและการซื้อเสียง เช่นซื้อเสียงโดยวิธีเล่นการพนัน ซื้อเสียงโดยวิธีเล่นหวยใต้ดิน และในด้านบทบาทของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ไปจากเดิม ไม่ว่าในด้านกลยุทธ์ที่ใช้ในการหาเสียง นโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อีกทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ยังเป็นนักการเมืองหน้าเดิม ๆ มีประวัติที่ไม่ค่อยตรงกับความต้องการของชาวบ้าน

ดวงใจ สถาวร (2551) เรื่องความคิดเห็นของประชาชน ต่อคุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงประสงค์: ศึกษากรณีเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงประสงค์ เขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยทำการศึกษาใน 2 ด้าน ได้แก่ด้านความเป็นผู้นำของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความคิดเห็น คือเห็นด้วยมากที่สุด ด้านความเป็นผู้นำของผู้สมัครรับเลือกตั้งพบว่า เป็นบุคคลที่มีความสนใจในการแก้ปัญหาด้านสังคมท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือมีวิธีการทำงานที่รอบคอบ และน้อยที่สุด คือมีประสบการณ์ทำงานด้านการเมืองท้องถิ่นมาก่อน ด้านบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่าความคิดเห็นของประชาชนลำดับมากที่สุดเรื่อง เป็นบุคคลที่ท้องถิ่นยอมรับ รองลงมาคือมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และน้อยที่สุด คือมีความสุขุมเยือกเย็น จากการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านบึงประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มี อายุ อาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

แก้วดา โอภาสศิริวิทย์ (2551) เรื่องการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 กรณีศึกษาพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 1 ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยเขตพระนคร เขตป้อมปราบ เขตดุสิต เขตบางรัก เขตปทุมวัน และเขตสัมพันธวงศ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีหลักเกณฑ์ในการไปเลือก สส. โดยเลือกคนมีความรู้ ความสามารถ โดยไม่สนใจว่าจะสังกัดพรรคการเมืองใด โดยส่วนใหญ่เลือกพรรคที่ชอบโดยเชื่อว่าคนที่พรรคส่งสมัครเป็นคนดีมีความสามารถ และประชาชนมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จากองค์กรเอกชนในระดับปานกลาง และจากห้วคະແນอยู่ในระดับน้อย ส่วนพรรคการเมือง รัฐบาล กกต. และผู้สมัคร สส. ประชาชนมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารค่อนข้างมาก โดยประชาชนในแต่ละเขตปกครอง ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งจาก กกต. รัฐบาล พรรคการเมือง ผู้นำชุมชน ห้วคະແນ และองค์กรเอกชนแตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชน ในแต่ละเขตปกครอง ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จากผู้สมัคร สส. ไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันของประชาชนมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยประชาชนที่มีการศึกษาดังแต่ปริญญา

ตรีขึ้นไป จะมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง และประชากรที่มีการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรี จะมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับรายได้ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ต่อเดือน จะมีความรู้ความเข้าใจ ในระดับปานกลาง และประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,001 บาท ต่อเดือนขึ้นไป จะมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง

สรุป จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นได้ว่าการเลือกตั้งนั้น เป็นกระบวนการที่สำคัญทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชน โดยการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไปเป็นตัวแทน ในการบริหารและการปกครอง เป็นการเชื่อมโยงเจตจำนงของประชาชน เข้ากับนโยบายสาธารณะ ทำให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนชั่วอำนาจทางการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตัวแทนคนใหม่ ที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาใช้อำนาจในการบริหาร และปกครองประเทศ ในกรณีที่ไม่พอใจในการทำงานของรัฐบาลและผู้บริหารเดิม แต่ถ้าพึงพอใจก็สามารถที่จะใช้สิทธิเลือกรัฐบาลเดิม หรือผู้บริหารเดิมกลับเข้าไปบริหารประเทศได้อีกครั้ง ตามที่ตนต้องการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งมีความหมายและสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตย ที่สำคัญ คือการสร้าง ความชอบธรรมให้แก่การปกครอง เพื่อให้ได้รัฐบาลที่เป็นรัฐบาลในนามประชาชน ที่มาจากประชาชนโดยแท้จริง ซึ่งการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจะแสดงถึงความบริสุทธิ์และยุติธรรม ก็จะต้องใช้หลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล

ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ต่างมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน ไปตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เช่น ผู้สมัครก็มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และการหาเสียง หัวคะแนนเป็นผู้ที่พยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุนได้รับการลงคะแนนเสียงมากที่สุด เพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ส่วนในด้านของผู้ลงคะแนนก็ต้องเป็นผู้ตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง คนที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่สุด และดีที่สุด โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจ

การเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ของประเทศ ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะเป็นด้วยสาเหตุต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน แต่มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับจังหวัด หรือในระดับท้องถิ่น พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การได้รับข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง ต่างกันไปตามสถานะในสังคม จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน ส่วนในด้านปัจจัยอื่นได้แก่ พรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด คุณสมบัติผู้สมัคร และหัวคะแนน มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

แตกต่างกันด้วย อีกทั้งพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของประชาชนก็ไปด้วยสาเหตุที่
แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 การอ้างอิงข้อมูลตัวแปร

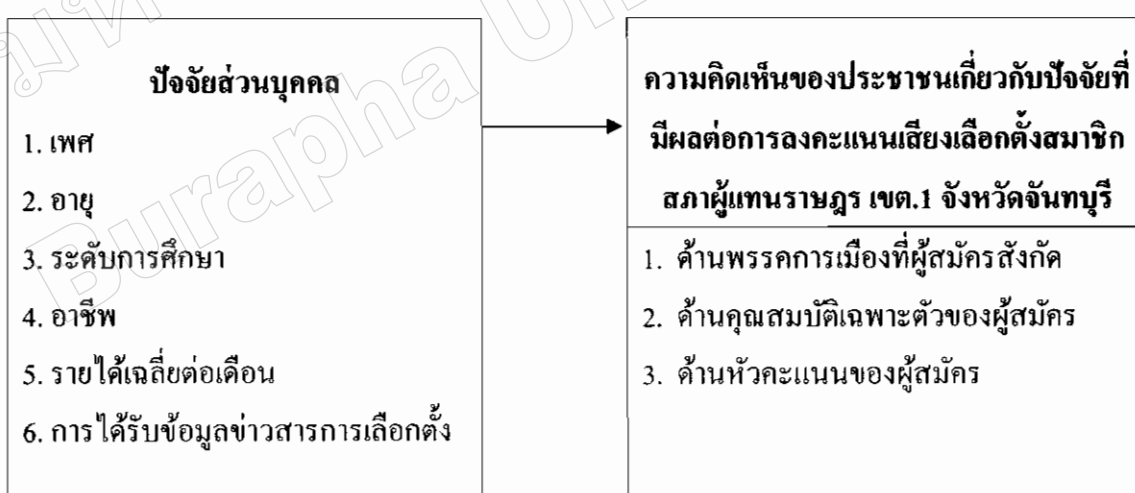
ตัวแปร	แหล่งข้อมูล
ด้านพรรคการเมือง	1. พิชญ์ สุทธิกุลดำรงค์ (2550: เรื่องการเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของประชาชน เขต 1 จังหวัดจันทบุรี) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขต 1 จังหวัดจันทบุรี เห็นว่าพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.99) เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่องปรากฏว่า “นโยบายพรรค” มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.24) รองลงไปที่คือ “ความ เชื่อถือในระบบพรรค” อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.02) และต่ำสุด คือ “ชื่อเสียงของพรรค” อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.72)
ด้านคุณสมบัติ เฉพาะตัว	2. วาริญา ม่วงเกลี้ยง (2550: เรื่องความคิดเห็น ของประชาชน เกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิก สภาเทศบาล ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2549) ผลการศึกษาพบว่า ด้านคุณสมบัติผู้สมัครใน ภาพรวมในระดับเห็นด้วยมาก อันดับแรกมีความรู้ เห็นด้วยมากที่สุด มี ค่าเฉลี่ย 3.36 รองลงมาคือชื่อสัตว์สุจริต มีค่าเฉลี่ย 3.33 มนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 3.28 ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.13 และอันดับ สุดท้าย คือ รู้จักเป็นการส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย 2.56
ด้านหัวคะแนน	พิชญ์ สุทธิกุลดำรงค์ (2550: เรื่องการเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ ประชาชน เขต 1 จังหวัดจันทบุรี) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขต 1 จังหวัดจันทบุรี ให้ความสำคัญด้านหัวคะแนนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.61) เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า “การนำความเจริญมาสู่ ท้องถิ่น” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.19) รองลงไปที่ คือ “มีความน่าเชื่อถือและมนุษย์สัมพันธ์” อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.10 และค่าเฉลี่ย = 3.96) ตามลำดับ สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ “การรู้จักเป็นการส่วนตัว” อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.71)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ พิชญ์ สุทธิคำตรง (2550) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับเรื่องการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขต 1 จังหวัดจันทบุรี มาประยุกต์ใน 2 ด้าน ดังนี้ ประกอบด้วย ด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด และด้านหวัะแนนของผู้สมัคร และได้้นำกรอบแนวคิดของ วาริญา ม่วงเกลี้ยง (2550) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2549 มาประยุกต์ใน 1 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัคร ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวทาง ในเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้เข้าถึงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดจันทบุรี

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย (พิชญ์ สุทธิคำตรง, 2550 และวาริญา ม่วงเกลี้ยง, 2550)